

Nr 3 1967

Årgång 19

Pris 1:—

vi kvinnor

Bertrand Russells TRIBUNAL

Sedan mer än hundra år har det existerat internationellt erkända regler för krigföring. Genom tillkomsten framförallt av Haagkonventionerna 1899 och 1907 fastställdes att grundläggande humanitära principer måste tillämpas även i krig. Folk-rätten har senare bekräftats med bl. a. Genèveprotokollet den 17 juni 1925 med förbud mot användningen av stridsvapen och bakteriologiska vapen, konventionen den 9 december 1948 om förebyggande och bestraffning av folkmord (genocide), Genèvekonventionerna den 12 augusti 1949 angående sårades och sjukas behandling i fält och till sjöss, krigsfångars behandling samt skydd för civilpersoner under krigstid, Nürnbergstadgan (som utarbetades för processen mot de ledande tyska krigsförbrytarna) och konventionen 1948 om skydd för de mänskliga rättigheterna.

När Bertrand Russell tog initiativet till The War Crimes Tribunal, krigsförbrytelse-tribunalen, utgick han just från de folkrättsliga regler, som är så förpliktande och samtidigt så tragiskt mörklägda. Frågorna är i korthet:

1. Har USA:s regering och regeringarna i Australien, Nya Zeeland och Sydkorea begått aggressionshandlingar enligt folkrätten?

2. Har den amerikanska krigsmakten använt eller experimenterat med nya vapen eller sådana vapen som är förbjudna enligt folkrätten?

3. Har rent civila mål såsom sjukhus, skolor, sanatorier, kyrkor, dammar osv. bombats och i vilken utsträckning?

4. Har vietnamesiska fångar utsatts för tortyr, stympling eller annan omänsklig behandling, som enligt krigskonventionerna är förbjuden?

5. Har repressalier förekommit mot civilbefolkningen?

6. Har tvångsarbetsläger upprättats eller deportering av civilbefolkning förekommit eller massförintelse i strid mot folkmordskonventionen genomförts?

Tribunalens medlemmar, Jean Paul Sartre, Lelio Basso, Isaac Deutscher, Amado Hernandez etc., ska under sammanträden från april till augusti i år bedöma allt material som finns tillgängligt, höra vittnen och anlita experter, för att avgöra vilka brott som begåtts och vilka som bär huvudansvaret. Sydvietsnams nationella befrielsefront och Demokratiska republiken Vietnams regering har förklarat att de är villiga samarbeta med tribunalen och göra allt för att möjliggöra dess arbete. USA:s regering, som har all möjlighet att göra sin röst gällande inför tribunalen, har hittills endast sökt misstänkliggöra den och öva påtryckningar på andra regeringar att lägga hinder i vägen för dess arbete.

För att på ort och ställe undersöka krigsförbrytelseerna beslutade tribunalen att sända undersökningskommissioner till Vietnam och Kambodja. De två första reste i januari, och den tredje har rest till Hanoi i februari. I den första, som hade till uppgift att undersöka bombningen av civila mål, ingick bl. a. den japanske universitetsprofessorn Tsurushima, den engelske sydostasienexperterna Malcolm Caldwell, den franske juristen Léon Matarrosoo och den australiske krigsreportern och sydostasienexperterna Wilfred Burchett. Den andra kommissionen hade till uppgift att undersöka USA:s gränsskränkningar och bombningar

mot Kambodja. I denna kommission ingick bl. a. ordföranden i skotska gruvarbetarförbundet Lawrence Daly och den amerikanska tidskriften Viet-Reports redaktör Carol Brightman. Två kommissioner, som kommer att resa i mars respektive april, blir sammansatta av läkare och naturvetenskapsmän med uppgift att undersöka bl. a. de överlevande offren för tortyr, napalm, gas och giftiga kemikalier. I dessa kommissioner kommer minst två svenska läkare att ingå.

Tribunalens kansli har beräknat kostnaderna för allt detta till 1½ å 2 miljoner kronor. Det är inte en fjärdedel av kostnaden för ett enda av de många hundra bombplan som USA varje dag sänder ut att bomba Vietnam. Men det är stora kostnader för en organisation som byggs upp snabbt och inte tar emot statliga stöd från något håll. Tribunalen blev möjlig helt enkelt därför att Bertrand Russell personligen kunde låna ut mer än en miljon kronor.

Overallt i världen har man nu bildat stödkommittéer. En av deras viktigaste uppgifter är att genom insamlingar bidra till tribunalens finansiering. En svensk stödkommitté under ordförandeskap av riksdagman Stellan Arvidson bildades i slutet av 1966. Den saknar lokal, skrivpersonal och pengar och började med en liten aktion, som samtidigt blivit något av en opinionsundersökning. I mitten av januari sände den en rundskrivelse till 1.500 personer och undrade om var och en ville bidra med 100 kronor. Adressaterna utgjorde inget särskilt urval, bortsett från att de i stort sett tillhörde kulturarbetarna.

Brevet fick ett svar som överträffade alla förväntningar. Mer än 20.000 kronor har sänkts in, och hundralapparna fortsätter att komma. Bland de över 200 som sängt bidrag märks Barbro Alving, Bibi Andersson, Harriet Andersson, Carl Albert Anderson, professor Gösta Ekman, riksdagsman Arvid Eskel, Lars Gyllensten, C. H. Hermansson, professor Alf Johansson, Busk Margit Jonsson, regeringsrådet Henrik Klackenborg, Erik Lindegren, Astrid Lindgren, Ulla Sjöblom och riksdagsledamöterna Viola Sandell och Tekla Torbrink. Åtskilliga organisationer har sängt bidrag, bl. a. studentorganisationen Verdandi, nykterhetsorden Verdandi, Socialdemokratiska studentförbundet, Karlstads kommunistiska arbetarkommun, Svenska Kvinnors Västerförbund och dess hedersordf. Andrea Andreen.

Närmast planerade aktion är en liknande appell till alla Sveriges fackföreningar. Givetvis tas alla bidrag, även mindre belopp, emot med tacksamhet. De kan sändas till **docent Joachim Israels postgirokonton 35 00 16, Stockholm K.** Märk talongen med "Tribunalen"!

John Takman

TV - Radio - Transistor

alltid ett fynd hos

**International
teve**

Blekingegatan 6, Sthlm. Tel. 40 96 11

Nummer 3 1967 - 19:e årg

Ansvarig utgivare:
VALBORG SVENSSON

Redaktionskommitté:
**ANDREA ANDREEN
BIRGIT JANSSON
GUNHILD TEGEN
BIRGIT ÖHRN**

Annonser: **BIRGIT VINNÄ**, Gimå-
gat. 40, Johanneshov. Tel. 48 59 70

☆

Utkommer 1967 med åtta nummer
Prenumerationspris per år 8 kr.

☆

Postgiro 5 13 23 - Norrtulls-
gatan 5, 1/2 tr., Stockholm Va

**SVENSKA KVINNORS
VÄSTERFÖRBUND**

Tel. 32 80 96

Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB, Borås 1967

Ur innehållet:

Bertrand Russells tribunal	2
Stormaktspel av Carin Harpen	3
Varför inte kondom? av Mirjam Furuhielm	4
Fyra dikter av Gunhild Tegen	6
Människors darskap	7
Den varnande rösten	8
Ur revolution i världsfisket av Georg Borgström	9
Ett nytt försvar eller försörjnings- katastrof av Edith Andréasson	10
Indisk kvinna av Eric Lundqvist	11
Tankar om annorlundabarn av Astrid Pettersson	14
Hiroshimas skörd av Edita Morris ..	15
Till frågan om hemmafruar	18
Rop på de mänskliga rättigheternas dag av Sara Lidman	19

OMSLAGSBILDEN:

Uppräckta händer. Foto: Reportagebild.

EEC, EUROPA OCH VÄRLDEN

I november 1966 skrev Rut Adler till statsministern ett öppet brev som trycktes i Göteborgs-Posten:

Antagligen har fler än jag med oro lagt märke till att strävandena att få vårt land in i EEC — efter ett par års dämpning av debatten — ånyo tagit fart och nu synes röra sig om när och hur en svensk ansökan om medlemskap lämpligast kan ske. Före eller efter Englands väntade anslutning, i sällskap med Danmark och Norge eller vad? Ordet associering har knappast nämnts denna gång. Ej heller har för svenska folket framlagts en redogörelse för vad det egentligen gäller och följderna av ett sådant för hela nationen avgörande steg. Tvärtom kan allmänheten lätt få intrycket att inget val egentligen finns, att det vore en stor nåd och lycka att få lov att krypa innanför EEC-murarna så fort som möjligt. Fördelarna, ekonomiska naturligtvis, har nämnts men nackdelarna — den politiska sidan av saken — synes man undvika totalt. Nyss har statsministern sagt, att isolerad svensk anslutning inte kommer i fråga. Men nu synes både Danmark och England ha så bråttom, att vår betänketid riskerar förkortas högst oroväckande.

Såvida Romfördragets regler kvarstår oförändrade (och ännu har väl de Gaulle lyckats tumma på dem endast för Frankrikes del) betyder svensk anslutning till EEC, att vi ger upp svensk suveränitet, vårt oberoende, vår självständighet. Vi berövar oss själva möjligheten att handla med vem vi vill och med vad vi vill, till fritt överenskomna villkor. Vi kan inte ta egna initiativ på det universella planet t ex gällande nedrustning eller gemensam fredsfront med andra icke blockbundna stater o s v. Vi blir lurade bakvägen in i Nato.

Med Kiesinger och Strauss på väg uppåt i trapporna i Väst-tyskland, är det skäl erinra om den förres nyss uttalade mening om självklarheten i EEC:s målsättning: ett såväl ekonomiskt som politiskt enat Europa. Är svenska folket färdigt att sälja sin förstfödselrätt för en grynvälling — ett Ny-Europa där små nationer praktiskt taget ingenting har att säga till om? Riskerar vi att plötsligt över folkets huvuden och utan att vi blir tillfrågade, berövas vår medbestämmanderätt i en ödesfråga? Riksdagsmännen är inte valda på den frågan, vilket dess betydelse gör nödvändig.

Vad världen i dag behöver är inte blockbildning mot grupper av nationer utan ett samspel mellan fria nationer, för att med användande av all vetenskap, alla resurser de kan upp-

bringa, söka att övervinna vad som i denna stund överhängande hotar livets bestånd på jorden: aggressionen, hungersnöden, okunnigheten och likgiltigheten.

Statsministern svarade i samma tidning den 13 december bland annat:

”Vi strävar mot en gemensam europeisk stormarknad under bevarande av vår alliansfrihet... Vår politik i denna fråga ligger fast; vi kommer inte att uppge neutraliteten... Vi önskar ett samspel för att på ett rationellare sätt — sett ur ekonomiska och arbetsmässiga synpunkter — utnyttja de resurser vi har i vår del av världen.

Men vår strävan till ekonomiskt samarbete över gränserna stannar inte härvid. Vi har gjort stora ansträngningar för att vidga vår handel även med de östeuropeiska länderna...”

Snart efteråt blev Rut Adler sjuk. Hon säger i ett brev 9.2.67: Det sorgliga var att jag aldrig fick tillfälle svara Erlander på hans i mitt tycke alltför undvikande svar.

Under de senaste veckorna har nya drag kommit in i bilden

Ordföranden i labours underhusgrupp har gått till angrepp mot den brittiska regeringens närmanden till EEC. Han har fått stöd av Attlee, som i ett brev uttryckt ”min sympati för ditt motstånd mot att vi skall fösas in i den gemensamma marknaden”.

Och så har Kosygin varit i England och sagt: ”Om ni tar Europa och Sovjet tillsammans och räknar över våra naturliga resurser, så finner ni att de är mycket större än de amerikanska.” Kosygin sade också: ”Jag anser att den (EEC) inte är någon europeisk gemensam marknad på grund av att alla europeiska länder inte kan bli medlemmar. Jag önskar att den breddas åt både öster och åt väster.”

Så skymtar nu möjligheten av en verklig gemensam marknad i Europa, vilket onekligen vore en avsevärd förbättring jämfört med EEC.

Man måste dock ge ledarskribenten i tidningen ”Frit Danmark” rätt när hon säger att grundproblemet i hela världen rör sig om vita och färgade — ingen nyordning i Europa lär kunna förhindra det uppror mot oss som är på väg.

STORMAKTSPEL

Även efter ett lyckligt genomfört förintelsekrig i Vietnam är amerikanskt herravälde över Asien icke säkrat. Av mycket att döma har CIA redan startat ett omfattande undermineringsarbete i folkrepubliken Kina i avsikt att där förbereda en åtrådd kontrarevolution. Årtusenden av bittra erfarenheter har ingett kineserna en outrotlig misströksamhet till feodalism och ämbetsmannavälde. De vitas rovlystnad har under de senaste århundradena skapat ett ingrott främlingshat, och hos den unga generationen en beslutsamhet att Kinas blodiga historia inte får upprepas.

Det är mot tvenne väldigheter de unga kineser-

na nu har att värja sig. Skall de slutligen tvingas anamma västerns lärdom att endast vapenmakt slutgiltigt duger?

USA skulle denna gång inte nödgas dela Kina med England, Frankrike, Belgien, Portugal, Japan och Sovjetunionen. Asien ett nytt Sydamerika — spåren förskräcker. Å andra sidan blev Sovjet hårt trängt i Stilla Oceanen och måste föredra att Kina lämnas i okvald besittning av Sinkiang och Inre Mongoliet framför utsikten att USA ensam komme att behärska Ost- och Sydostasiens marknader, för närvarande världens rikaste.

Carin Harpen

Varför inte kondom?

frågar

MIRJAM FURUHJELM

Det har i diskussionen om p-piller framhållits att gynekologerna på grund av en konservativ syn på föräktenskapliga förbindelser icke skriver ut preventivpiller åt unga flickor. Detta är en felaktig uppfattning, återhållsamheten beror icke på någon moralisk attityd utan på de eventuella biverkningar som p-piller kan åstadkomma på unga individer.

Läkarens uppgift är i första hand non nocere, att inte skada. Preparat, t ex neurosedyn, som vid djurförsök visat sig vara helt ofarliga, har åstadkommit ett stort antal gravt skadade barn. Andra preparat, som vid djurförsök visat sig vara ägglossningshämmare, åstadkommer hos människan en rakt motsatt effekt. Detta gör, att man måste vara på sin vakt vid användandet av nya syntetiskt framställda preparat, som huvudsakligen prövats vid djurförsök.

Preventivpiller består av syntetiska hormoner, dels med oestrogen effekt, dvs samma effekt som det naturliga brunsthormonet har, och dels sådana med gulkroppshormoneffekt, s k gestagener.

Man vet att dessa preparat verkar på mellanhjärnan med en hämmande verkan, så att utsöndringen av det luteiniserande hormonet (LH) blockeras. Detta åstadkommer eljest tillsammans med det follikelstimulerande hormonet (FSH) ägglossning. Följden av blockaden är, att ägglossningen uteblir. Man känner ännu inte till vilken effekt preventivpiller har på övriga överordnade hormoner, som produceras i mellanhjärnan. Man vet dock, att utsöndringen av binjurebarkhormon är lägre under användandet av preventivpiller än under normala förhållanden. Detta innebär, att även binjurarnas funktion hämmas genom tagandet av p-piller.

Som regel upphör den hämmande effekten så snart som preventivpillren utsätts. Men man har dock beskrivit fall, där menstruationen inte återvänt förrän lång tid efter preparatets utsättande.

Unga flickor är inte fullvuxna i och med att de börjar menstruera. Det återstår ännu några år innan samspelet mellan mellanhjärnan-hypofysen och äggstockarna blivit stabilt. Under en period upp till 25-årsåldern, eller tills kvinnan fött barn, är detta förhållande ytterst labilt och blir stört av många yttre inflytanden, såsom psykiska faktorer, klimatbyte, chock, nedsatt hälsotillstånd, bantning, svält osv. Man vet således ännu inte, om en lång hämning på mellanhjärnan under detta labila utvecklingsstadium kan vara skadlig och åstadkomma för individen bestående men. Det är därför som en gynekolog med ansvar drar sig för att skriva ut preventivpiller åt en flicka i tonåren. Med fullvuxna kvinnor är det en annan sak, här är menstruationscyklarna stabila och influeras inte så lätt av yttre inflytanden och medikament.

Det finns sedan gammalt andra preventivmedel än piller. Både kemiska och mekaniska hjälpmedel har avsevärt förbättrats under senare år. Jag skulle vilja fråga: Varför inte kondom?

Gynekologerna ser, att antalet underlivsinfektioner är i ständigt stigande. Både gonorré och syfilis visar en skrämmande stegring, men också banala infektioner, bl a den som åstadkommes av trichomonas vaginalis, en parasit, är flitigt förekommande. Mycket talar numera för, att cancer på livmodertappen uppkommer bl a genom infektioner i slidan och på livmodertappen. Förstadierna till livmodertappcancer visar en skrämmande ökning hos kvinnor födda på 40-talet, kvinnor som tidigt ådragit sig infektioner i underlivet. Det gäller i tidiga föräktenskapliga förbindelser icke endast att undvika graviditet utan också att undvika infektioner och detta anser jag vara mycket viktigt. Det är inte trevligt att se unga flickor innan uppnådda 20 år dömas till barnlöshet på grund av upprepade underlivsinfektioner, som uppstått antingen av snusk eller genom gonorré. Det är hemskt att vara tvungen att operera bort en bit av

den för det sexuella livet så viktiga livmodertappen hos flickor i denna ålder, därför att de har ett redan utvecklat förstadium till cancer. Renligheten är kanske inte den bästa hos alla ungdomar, och den som har samlag med olika partners löper i allmänhet risk att bli infekterad. Genom så enkla åtgärder som att båda parter tvättar underlivet före samlaget och att den manlige partnern använder kondom, kan man betydligt minska infektionsrisken. Ingen flicka borde inlåta sig på sexuellt umgänge med en pojke om han inte använder kondom. Hon kan ju själv ha med sig ett litet paket med sådana i handväskan. Kondomet är ett nästan hundra procentigt skyddsmedel mot graviditet, om det används på rätt sätt, och ett utmärkt skydd

mot infektioner. Kondomet kan göras både säkrare och behagligare, om på insidan införes en liten klick salva, som också är spermiedödande. Det är klart, att jag är väl medveten om, att under emotionella faktors inflytande och under inflytande av sprit, narkotika och dylikt försiktighetsåtgärder alltid ignoreras. Men propagandan har alltför ensidigt gått in för upplysning om, hur graviditet kan undvikas, men däremot ej propagerat tillräckligt för kondomens användande i infektionsförebyggande syfte. Med bättre upplysning på detta område kanske man kunde få fram en minskning i antalet fall av underlivsinflammationer och förstadier till cancer, som nu till stor del fyller sjukhusens gynekologavdelningar.

Missfall beror ej alltid på kvinnorna

Docent Furuhjelm har tillsammans med två kollegor (Birgit Jonsson och C. G. Lagergren) under åren 1958–61 gjort en vetenskaplig undersökning som omfattar 201 män vilkas hustrur haft ett eller flera missfall samt en kontrollgrupp. Den utfördes på Sabbatsbergs gynekologiska avdelning där dr Furuhjelm är biträdande överläkare. Man fann en mycket markant ökning av antalet abnorma spermaceller och en betydande minskning i totala cellantalet i den grupp där hustrurna haft missfall. Man drar den slutsatsen att sädesvätskans beskaffenhet är en viktig orsak till missfall.

I ett uttalande för Expressen 29.1.67 framhåller dr Furuhjelm också att spermiernas kvalitet avtar med mannens ålder. Hon gjorde detta uttalande närmast med anledning av Sophia Lorens missfall (Carlo Ponti är 53 år, Sophia Loren 31).

"Det upprör mig", slutar dr Furuhjelm, "att kvinnan skall få skylta som en 'mindervärdig' individ som inte kan få några barn när sannolikheten talar för att hon är både fruktsam och i hög grad kapabel att bära fram ett normalt barn om hon bara blir befruktad med normal sädesvätska."

Det finns många sådana fall, anser hon.

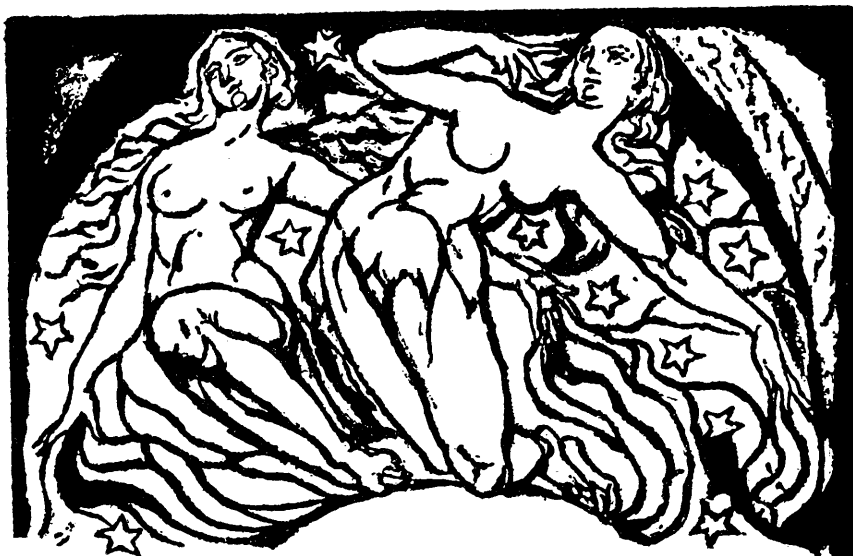
Carlo Ponti och Sophia Loren 1966. Foto: Reportagebild

Preventivtablettorna

Medicinalstyrelsen har tillsatt en arbetsgrupp för utredning av frågor i samband med användningen av preventivtabletter.

Till ledamöter i denna grupp har utsetts dr Malcolm Tottie, ordförande, professorerna Axel Ingelman-Sundberg och Ulf Borell, laborator Erik Odeblad, medicinalrådet Folke Ernerfeldt samt docenterna Anders Rosen och Sven Englund.

Arbetsgruppen skall diskutera frågan om preventivtablettorna skall vara receptbelagda eller inte och lämna förslag till medicinalstyrelsen.

Verdenskvaernen maler død

... Alnaturen lever på død, almoderen stønner under den vilde drift fra liv til død, fra død til liv, som tvingar hende til at føde børn til undergangen. Hun gemmer sit hoved i tykke skyer og ruller oceanet som en kappe om sine lænder, men sol og måne og stjerner regner undfangelsens smerte ned i hendes skød; hendes røst bliver til den dybe stønnen, fordi den er sammensat af fødselsveer og dødsrallen. Intet kan stanse hjulenes logiske uendelighed, den ene må dø for den anden i al evighed...

Ur Vilhelm Grønbechs stora verk om William Blake (1757—1827)
konstnär, diktare och mystiker.

Fyra dikter av Gunhild Tegen

Jagberusning

Jag är — o under —
delaktig av varandets möjligheter
medveten om jagets omfång
glömsk av dess begränsning.

På avstånd hör jag
stadens sorl — ett pianissimo —
jordaxelns knarrande, en fantasia.
Jag har del däri
sålänge jag andas!

Facit

Som ett utspillt vatten
en skrift i sanden
förgås detta stolta jag.
Underligt var
jagets existens
men märkligare är
dess upphörande —
dess utmynnande
i Intet.

Diskussion

A: Mellan födelse och död
går en väg
som är kort
eller lång...

B: Nej, inte väg
utan tid.
Några minuter
eller många år...

C: Nej, inte tid
utan arbete.
Dåligt eller gott,
fattigt eller rikt.

D: Vad ni pratar —
det är ju samma sak!
Det är **livet** helt enkelt...
Och självklart är det olika
annars vore det bara kopior...

Vår situation

Jag är en främling
på en station.
Inga tidtabeller
på väggarna.
Ingen räls utanför
perrongen.
Men fler och fler
kommer frågande
undrande:
När går tåget?
Vart går tåget?
Var är stationsmästaren?
Tyst! Här kommer någon
som vet:

— Det går uppåt
för den som tror!
Snart hämtas vi
med flyg, med vingar.
Slå er ner på bänkarna!
sätt er i gräset!
Vänta lugnt en stund...
Ta er nånting nyttigt för!
Ät, drick och var glada
och ni skall hämtas —
en och en.

Enfaldigt frågar någon:
— Det är väl inte farligt?
Ingen svarar. Ingen vet.

Människors DÅRSKAP

Hur handskas vi med vår lilla planets naturtillgångar?

”Vi bränner nu upp tillgångar som samlats i jordskorpan under årmiljoner”.

Dessa naturtillgångar kan aldrig återvinnas.

En naturtillgång som aldrig tryter så länge normalt beskaffade människor lever på jorden är tillgången på människor.

Vår dårskap kommer kanske allra mest till synes i vår behandling av denna outtömliga naturtillgång.

Vetenskap och teknik har lyckats rubba den relativa jämvikt mellan födelse och död som bestått under årtusenden. Vi kan nu se till att större delen av de födda barnen överlever. Så har vi nått det tillstånd som kallas ”befolkningsexplosion”.

Visst är det en lycka för kvinnorna att slippa föda barn som dör — tidigare dog i genomsnitt sex av åtta födda barn, nu lever sex av åtta och snart mer.

Men sedan låter vi dessa barn — två tredjedelar av dem — växa upp under halvsvalt. De blir därigenom mindre värda som naturtillgång både fysiskt och i fråga om själsförmögenheter. Och de faller lättare offer för sjukdomar.

Först nu i tolvte timmen har vi börjat inse att denna outtömliga naturtillgång måste vårdas genom reglering — födelsetalet måste sjunka i takt med barndödligheten i alla länder. Även de rika.

Det kan numera ordnas om vi vill.

Men det tar tid. Kanske lika lång tid som det kommer att ta att ”tämja vätekraften” det vill säga att skapa en outtömlig energikälla och därmed vatten och föda för alla.

Under tiden — till årtusendets slut — är en kraftig världssvalt förmodligen oundviklig. Även om vi redan nu kunde börja införa födelsekontroll och livsmedelsproduktion i global regi.

Jorderosion. Foto: Riwkin

DEN VARNANDE RÖSTEN

Vi kvinnor har redan berört trängseln på jorden i en artikel av Arne Öijen (nr 5, 1966). Några av våra läsare har emellertid bett oss mera utförligt behandla frågan och framför allt professor Georg Borgströms insatser.

Professor Borgström citerar officiella siffror när han anger världens befolkning 1965 till 3300 miljoner. Enligt beräkningar från samma officiella källor kommer denna siffra att fördubblas till år 2000. Detta gäller, säger han, även om födelsekontroll kunde göras lika obligatorisk som vaccinering — det tar en viss tid att genomföra en sådan åtgärd.

Medicinska framsteg och en viss förbättring av tillgång på föda har lett till en starkt minskad barnadödlighet (hungersnöd av stora mått har kunnat avväjas) men två tredjedelar av världens barn halvsvälter.

Hjälpaktioner har hittills ofta varit kortsynta som när man gett Indonesiens skolbarn tormmjölk och därigenom åstadkommit allvarlig brist på A-vitamin i hundratusentals fall. Tormmjölken är ju berövad mjölkfettet där detta vitamin finns.

Även UNICEF når endast en tiondel av världens behövan- de barn.

På många håll i världen är all odlingsbar jord redan utnyttjad. Endast en ökad tillgång på vatten skulle kunna öka avkastningen. Än så länge har man ingen möjlighet att tillräckligt öka vattentillgången. I tropiska länder är problemet större därför att avdunstningen leder till saltanriktning som förstör jorden. Konstjord bevattnings i dessa trakter leder också till spridning av sjukdomsalstrare (inälvsmaskar, flugor).

I den uppsats av Borgström som vi här refererar (Nordisk

Medicin nr 51, 1966) behandlas även livsmedelsfrågan. Människans huvudfödoämne är säd, i första hand ris och vete, dessa födoämnen svarar för 50—80 procent av kaloriintaget. Äggvitebehovet som anses vara minst 12 procent av kalorier- na blir i fattiga länder ej tillfredsställt. Djuräggvitan är mest lämplig för människor. Den billigaste formen är fiskäggvita, den utgör kompletteringsmat för minst en och en halv mil- jard människor under det att kött, mjölk och ägg till största delen förbrukas av de femhundra miljoner människor som har god råd. Värst är att den rika världen slösar med äggvite- ämnen. Av den viktiga sojabönans skördar går nio tiondelar till djurfoder. Och man tillåter Holland att för kalvuppföd- ning importera mer mjölkäggvita än vad hela den fattiga världen fått mottaga. I Indien tillåts råttor äta upp mer säd än vad hela världshandeln transporterar per år.

Ett världskrig mot hungern kräver en fredens generalstab. Förutsättningen för framgång är en strikt födelsekontroll. Det katastrofprogram som denna generalstab skulle genom- föra finge sikta på att rädda mänskligheten över in i det 21- århundradet med någorlunda återställd balans — en befolk- ning på två till tre miljarder.

Just medan detta skrivs visar TV fyllda fisklådor vid Skå- nes kust som ej kan avyttras på grund av konkurrens från Danmark — den fisken blir djurföda eller gödningsmedel.

Och pressen rapporterar om väldiga utsläpp av fenykquick- silver som gör fisk oduglig att äta. Detta fastän Rachel Car- sons bok, "Tyst vår", kom ut på svenska redan 1963.

Nu den 18.2.1967 ser man i tidningen att den skyldiga massafabriken funnit det ekonomiskt fördelaktigt att övergå till en annan typ av tillverkning som råkar leda till att av- loppsvattnet blir kvicksilverfritt! Så tur.

19.2.1967. Om vi kunde få be om en ekonomiskt lönande metod för kloralkalifabrikernas framställning av klor, natron- lut, ammoniak och saltsyra utan användning av metalliskt kvicksilver vore det bra. Så att man av ekonomiska skäl kun- de reducera kvicksilverförlusterna till vattnet till förmån för laxungarna och oss!

20.2.1967 läser vi att yrkesfiskarna i södra Östersjön äm- nar vända sig till jordbruksministern och begära minskning av importen. Vi hoppas det bästa.

Få människor om ens någon har så tidigt, så sakkunnigt och så ihärdigt som Georg Borgström varnat för befolkningsutvecklingens inneboende faror.

Han är född 1912, blev fil. dr i Lund 1940 och var docent i botanik vid universitetet i Lund 1940—43.

Åren 1941—48 var Georg Borgström chef för Institutet för växtforskning och kyllagring i Nynäshamn och 1948—56 chef för Svenska institutet för konserveringsforskning i Göteborg.

År 1950 blev han docent i konserveringsteknik vid Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg och 1953 professor där. År 1956 lämnade han Sverige för att tillträda sin nuvarande befattning som professor i livsmedelsforskning och ekonomisk geografi vid Michi- gan State University, USA.

Borgström har utgivit en rad skrifter om världens livsmedelsför- sörjning: *Jorden — vårt öde* (1953), *Mat för miljarder* (1962), översatt till finska (1963), till engelska (1965), till danska (1965) och till tyska (1966), *Gränsen för vår tillvaro* (1962), *Revolution i världsfisken* (1966) samt *Överflödets kris* (1966).

Foto: Reportagebild

Revolution i världs fisket

"Mänskan håller på att växa i antal långt utöver vad jordklotet inklusive dess oceaner i all deras väldighet kan föda.

Man kan fråga sig vad för fisketillgångar det är man har i sikte när man fabulerar om framtida storindustrier, som skulle massframställa fiskmjöl att användas som föda och främst till att mätta världens hungriga.

Tror man på allvar att det skall bli möjligt att få den nuvarande fodertillverkningen av fiskmjöl kanaliserad över på att göra mat.

Vore det inte betydligt enklare och näringsmässigt mer tillfredsställande att ge de hungriga fisk?

Varför har man inte satsat pengar på att utveckla och förbättra metoderna för enkel torkning, saltning och jäskonservering av fisk?

På närmare håll vet vi vad den saltade sillen och den torkade klippfischen har betytt för europeisk hushållning. Bägge dessa produkter har skrivit världshistoria och har fram till våra dagar utgjort en stomme både i tropiska Afrikas och Latinamerikas äggviteförsörjning.

Torkad fisk är världshandelns mest koncentrerade äggviteföda.

Profit är en utomordentligt dålig vägvisare. Mänskligheten har för länge sedan passerat den punkt då slöseri och vårdslöshet med världens samlade naturtillgångar kan tolereras... För första gången i världshistorien står den samlade mänskligheten inför kravet på hushållning och en gemensam sådan innanför de mycket påtagliga gränser som föreligger för allmänsklig existens. Beväpnade lyxländer i expanderande slumöknar av fattiga nationer är både en absurditet och en inkompetensförklaring... En förutsättning för att mänskligheten skall kunna räddas är att den gör sig till herre över ekonomin och inte som nu förblir dess slav.

Det fordras nya grundbegrepp, ett nytänkande, där ekonomin får tjäna människan... Tekniken som sådan är en utomordentligt farlig vägvisare.

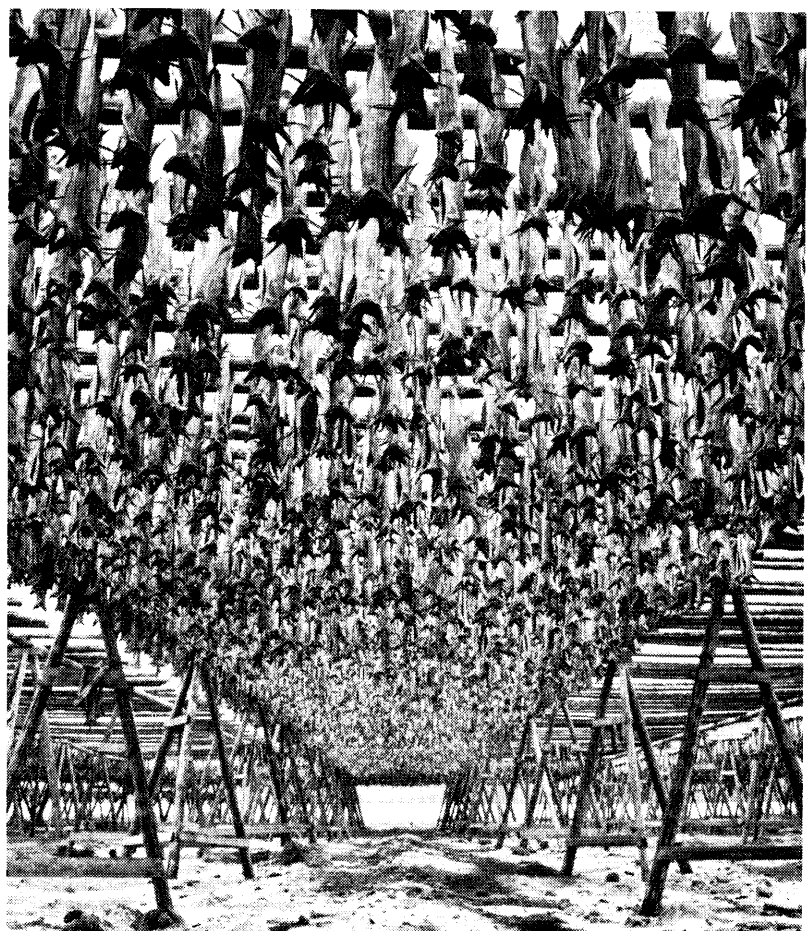
Endast när både teknik och ekonomi lär sig ta hänsyn till mänskan och hennes verkliga behov kan de göra en bestående insats och bidra till att forma en lyckligare värld. Atombomber, mánraketer, fiskmjölsfabriker, räkfrysrier tjänar ett privilegierat fåtal — men inte mänskligheten i stort."

Revolution i världs fisket. Av Georg Borgström. Tema-bok utgiven på LT:s förlag. 296 sid. Illustrerad. Pris 12 kr.

Vetefält. Foto: Gustav Hansson

Risodling i Thailand. Foto: Riwkin

Torkning av fisk på Island. Foto: Helga Fietz

Ett nytt försvar - eller försörjningskatastrof

Kapprustningen kommer snart att påverka vår vardag. Tekniken rusar framåt och förändrar våra liv. Men tankevanorna förändras mycket långsamt.

Det militära slöseriet framstår i hela sin makabra belysning vid jämförelse med de småsummor man lägger ner på att klara svälten i världen.

De militära rustningarna ger oss inte längre något försvar. Inte heller ger de någon fredsgaranti. I stället är de ett hot mot vår civilisation.

Om försvar i atomåldern handlade en föredragningsserie i radio i vinter av professor Georg Borgström. Det försvar prof. Borgström åsyftar är en världsomfattande mobilisering mot svälten, överbefolkningen, okunnigheten, och en kamp att bringa mänsklighetens strävanden i samklang med dess biologiska villkor. Han framhöll nödvändigheten att ställa om världens tekniska och ekonomiska resurser för detta mål.

Prof. Borgström tecknar mycket levande bilder av livsmedelssituationen i världen för närvarande. Två av världens tre miljarder är nu på väg från hunger till svältkris på grund av torka, fellsagna skördar, överbefolkning, fattigdom, sjukdom och elände. Han jämför detta med de rika ländernas slöseri, och hur de rika utnyttjar de fattiga ländernas naturtillgångar och livsmedelstillgångar för sina egna exklusiva behov. "Ändå står det mesta från denna mänsklighetens viktigaste stridsfront inte att läsa om i tidningarna." Regeringarna i de fattiga länderna tycker det är besvärande att avslöja det, och de rika länderna gömmer huvudet i busken. De svältande massorna finner få talesmän i mass-media och bland politikerna och ännu färre i litteraturen.

"Svälten rycker fram mot trösklarna till den rika världen, som lever i allt mer begränsade och belägrade oaser. Ändå vill ingen tro att vi befinner oss bara ett årtionde från massvält. Trots att det står att läsa som i en öppen bok", sade prof. Borgström. Han ansåg att västerlandets folk borde kräva en allsidig information om vad som händer. Den rika världen har inte råd med sitt nuvarande slöseri — som den kröner med en ödeläggande kapprustning.

Borgström kritiserade också skarpt "prestigekapplöpningen" till månen —

mindre på grund av pengarna den kostar som allt vad den binder ifråga om högt kvalificerad teknik, forskning och industri. Allt i en tid då det gäller att mobilisera världen till en stor räddningsaktion.

"Mänskligheten håller på att slå huvudet i tak, och man måste gripa till bättre mediciner än hittills", säger prof. Borgström i sin sammanfattning. Först och främst måste västerlandet avveckla sin parasitroll till förmån för enushållning som ser till hela världens bästa. Allt vårt tekniska kunnande och ekonomiska skarpsinne borde inriktas på denna uppgift. Ingen uppgift kan vara mera stimulerande. I stället för nödhjälp måste komma en omfördelning. I stället för ambulanstjänst en positiv samverkan för världens tillfrisknande. "Uppgiften är både enorm och svår, men det finns ingen anledning att tro att två tredjedelar av världens folk i längden skall nöja sig med en tredjedel av skördarna från land och hav." Han citerade därvid en italiensk författare som i en roman om det italienska ståndssamhället skrev: Om vi inte vill ändra någonting så kommer allt att förändras.

I Sverige pågår en försvarsdebatt i anslutning till 1967 års militärbudget. Frågan går till dem som tar ställning och beslutar om dessa anslag: Är inte tiden mogen att gå in för ett nytänkande ifråga om försvaret på så sätt att det passar till den världssituation som den moderna tekniken och forskningen framkallat? En radikal nedskärning av vårt lands militärutgifter skulle avsevärt öka vår styrka på den nya stridsfronten prof. Borgström antyder. Allt är att vinna och ingenting att förlora på ett nytt försvarstänkande. Världen står inför en aldrig skådad social utarmning som kräver alla tillgängliga resurser. Det framstår som en ofrånkomlig nödvändighet att snabbt mobilisera ett universellt försvar som pekar bort från katastrofen — inte mot den, som nu.

Edith Andréasson

Gustav Vigelands monolit i Frognerparken, Oslo. Foto: Riwkin

INDISK KVINNA

av Eric Lundqvist

Som en amazon, en sköldmö, stod hon vid sin mans sida, tyglade hästarna då de sprängde mot fienden. Mannens jämlike, stolt och fri, obunden av dogmer om kvinnans underlägsenhet.

Den indiska kvinnan.

För flera tusen år sedan...

Sedan denna guldålder har det gått utför. Präster och lekmän i heligt förbund har med religion och lagars hjälp berövat henne varje uns av frihet och gjort henne till mannens slavinna.

Världens kanske skönaste kvinna blev världens mest degraderade och ofria kvinna. Vad är då skönhet värd?

I stort sett har kvinnan nedvärderats i hela världen under de senaste årtusendena. En inneboende manlig drift tycks ha tvingat honom till detta. I Västerland liksom i Indien tog han religion och lag till hjälp då han kuvade den fysiskt svagare. Kristendomen gick så långt i sitt nit att den förklarade till och med kvinnan för en varelse utan själ tills hon i nåder återfick detta underliga instrument på kyrkomötet i Nicea.

Den stora skillnaden mellan Indien och Västerland då det gäller kvinnans förslavande är att i Väst nedvärderades kvinnan som varelse. Man spottade på det feminina, dyrkade det maskulina. Detta har man aldrig gjort i Indien. Kvinnan fångslades, berövades sin frihet men behöll sitt höga värde som människa. Jag har hört många indier säga att kvinnan satts i purdah-harem och beslöjats just på grund av sitt höga värde — en manlig undanflykt som kanske får tas med viss reservation. Men sanning är att man aldrig spottat på det feminina i Indien. Typiskt är att gudomen alltid är lika mycket feminin som maskulin då den inte är helt feminin. Och nu, när den indiska kvinnan börjat lämna purdah, kan hon med en gång ställa sig vid mannens sida, jämbördig i värde.

Den indiska kvinnan är djupt medveten om det femininas värde. På grund av sin historiska bakgrund. I motsats till den västerländska kvinnan försöker hon inte alls likna mannen, bli maskulin. Hon inser det kvinnligas värde och nödvändighet inte ba-

ra då det gäller barnalstring utan i allt som rör vår existens.

Därför behåller den indiska kvinnan sitt feminina yttre i utseende och klädnad, sin feminina attityd, även då hon arbetar som tjänsteman, företagsledare, gatsoppare eller på andra poster i samhället.

Den västerländska kvinnan försöker däremot bli så maskulin som möjligt; särskilt de kvinnor som här hamnat som lägre eller högre tjänstemän klär sig och klipper sitt hår så maskulint som möjligt. Hela deras sätt att vara, att tänka, är maskulint. Detta är fel. Vi behöver inte kvinnorna till att ersätta män i vårt samhälle, vi behöver dem som feminina kvinnor vid sidan av maskulina män i de flesta funktioner. Vi behöver kvinnor som ser ut som kvinnor och inte neutrer eller män.

Att den indiska kvinnan vill förbli feminin, poängteras av hennes dräkt: Från gatsoperskan till ministern klär hon sig i sari, världens kanske vackraste och kvinnligaste dräkt.

När man nu ser hur vi har det i Indien, i världen, efter årtusenden av manligt härskande, förgudande av det maskulina, frågar man: hade det varit bättre med matriarkat eller som i det gamla Indien: jämställdhet mellan könen?

En fråga som förvisso en dilettant som jag inte borde ge sig in på.

Men "De vise männen i Lund", de där som uppträdde i TV, ger mig mod. Jag kan väl inte svara dummare än de gjorde på denna fråga.

Någon hade frågat dessa "vise män" om det kanske vore bättre med kvinnor än med män som ledare för samhället. En historiker av facket svarade och sade att det vore det inte alls, det skulle gå lika mycket åt fanders om samhället styrdes av kvinnor som om det styrdes av män. Han bevisade sitt påstående med att prata om Kristina av Sverige och Katarina av Ryssland. Dessa hade visat sig vara minst lika aggressiva som män. Och så nämnde han amazonerna i Sydamerika också...

Ja, det hela var väl skoj. Jag tyckte det var rent nonsens.

Om en ensam kvinna sätts att regera i

ett manssamhälle så fortsätter hon naturligtvis i den inkörda trallen. Det finns många kvinnor som är lika aggressiva och vettlösa som de flesta ledande män. De kvinnor som i dag kommer fram i ledande ställningar inom vårt manssamhälle hör med nödvändighet till den armbågsvassa typen, inte mycket bättre än sina manliga kamrater.

Enstaka kvinnliga drottningar, helgon eller andra som ledare inom manssamhället bevisar absolut ingenting.

Meningen med den framställda frågan var om det kunde anses opportunt att ge det kvinnliga en chans i dagens samhälle. En sådan chans får inte det kvinnliga genom att man placerar kvinnliga ledare i toppen av ett manssamhälle.

Vill vi ge det kvinnliga en ärlig chans måste hela samhället ändras. Våra nuvarande värderingar av manligt och kvinnligt måste prövas på sin gagnelighet för samhället, för världen.

Det är djupgående omvärderingar det rör sig om: vi måste börja tänka efter andra linjer. De högsta idealen måste bli feminina i stället för som nu maskulina. För troende måste det gudomliga bli feminint. Modern måste bli familjeöverhuvud; vi bör ta vår moders namn i stället för den mindre betydelsefulle faderns.

En sådan revolution verkställs inte på en generation, den tar säkert många hundra år. I Indonesien pågår en sådan revolution men i motsatt riktning sedan kanske tusen år tillbaka. Där förändras det gamla matriarkatet till ett manssamhälle. Före hinduernas ankomst till Java var där säkert officiellt matriarkat. Kanske hinduerna införde patriarkat. För fyrahundra år sedan kom Islam till Java. Då blev det säkert officiellt patriarkat med islamska arvelagar och dylikt. Trots detta kan man säga att matriarkatet alltså lever kvar inofficiellt i byarna, inte så mycket i städerna eller hos adeln. I byarna har kvinnan alltså den ekonomiska makten i familjen och hon är naturligtvis familjens mest aktade medlem. Såsom varande moder. Och där är kvinnan också mycket självmedveten och mycket fri, jämförd med sina västerländska systrar.

Men det är alltså en utveckling åt det andra hållet vi borde försöka.

Måste vi i så fall vänta några hundra år innan vi kan säga något om det kvinnligas möjligheter i vårt moderna samhälle? Eller finns det alltså några matriarkat här i världen som vi skulle kunna lära något av?

Såvitt jag vet finns numera endast matriarkat hos folkstammar med mer eller mindre primitiv livsföring. Av dessa har jag själv lärt känna några på Borneo och nu senast några matriarkat i Indien.

Mitt intryck är att i dessa primitiva samhällen är matriarkatet säkert att föredra framför patriarkat. Men därför får man kanske inte dra slutsatsen att matriarkat skulle vara bättre även i våra moderna samhällen. Det är troligt att de bästa vore ett mellanting.

Detta måste ännu bevisas. Det kan också hända att vetenskapen skulle kunna lära betydligt mer av de bestående matriarkaten än jag någonsin anar. Man har väl inte forskat särskilt djupt på det området än så länge, kanske på grund av omedveten fruktan att göra männen ej önskade upptäckter.

Ett matriarkat som jag har studerat lite grand i Indien håller på att gå under. Allt tyder på att den typ av matriarkat som finns i primitiva samhällen är dömd att försvinna vid samhällets urbanisering. Vår tid att forska i saken är kanske kort.

Att detta matriarkatets försvinnande ska gå jämsides med ett nervärderande, en diskriminering av kvinnan är däremot säkert inte nödvändigt, trots att så tydligen varit fallet i Västerland. I Indien har ett synnerligen rigoröst patriarkat efterträtt det tidigare matriarkatet, utan att kvinnan egentligen diskriminerats. Därför blir det lättare för kvinnan i Indien att frigöra sig och återfinna sin gamla plats vid mannens sida, än för kvinnan i Västerland. Diskriminering, antingen det gäller ras eller kön, bottnar i fördomar, vidskepelse och lögn, den har med känsla och inte med förnuft att göra och därför är den så svår att få bukt med.

Men låt mig berätta om den indiska kvinnan.

Mitt första intryck var att hon var mycket skygg, tillbakadragen och ganska tråkig varelse. Visst såg jag en och annan emaciperad kvinna också, västerniserad. Men de föll utanför ramen. Det är kvinnan på gatan och bykvinnan jag menar då jag talar om "den indiska kvinnan". Jag var van vid Indonesiens frimodiga, självmedvetna kvinna som hade så lätt att se även främlingen i ögonen med ett vänligt leende. Indiens kvinna ser aldrig en man i ögonen. De flesta skyler sig med slöja. De verkar så oändligt fjärran. I de familjer jag gästade fick jag nästan aldrig se en skymt av husmodern, annat än i några västerniserade familjer och den skymt man ibland såg var synnerligen intetsägande. Jag var övertygad om att här var den verkligt undertryckta kvinnan. Tillsammans med många

andra västerlänningar tyckte jag hon var ointressant, saknade sex appeal.

Nayarerna i Kerala har matriarkat

Men redan första månaden jag var i Indien sändes jag till dess sydligaste stat, Kerala. Och där mötte jag plötsligt i en del byar en kvinnotyp som i sitt uppförande mycket liknade den indonesiska kvinnan. De såg lika självmedvetna, lika fria ut. Och de vågade se en karl i ögonen, till och med le mot honom.

Det var kvinnor av Nayarfolket, upplyste mina ledsagande jägmästarvänner. Och då jag plötsligt visade mig mer intresserad av folk än av skog berättade de att Nayarfolket var ett mycket gammalt, mycket egendomligt folk, som alltså hade matriarkat.

— De är mycket välbärgade, sa en av jägmästarna. Många är rika. De behöver inte göra av med en massa pengar på bröllop eller hemgifter.

— Den som vore nayar, ändå, sa en annan jägmästare. Jag har tre döttrar, och hur ska jag kunna gifta bort dem?

Och han berättade att han skulle vara tvungen att betala minst tjugo tusen kronor för en acceptabel make till en av döttrarna. — Jag är bara en ärlig tjänsteman — var ska jag få tjugotusen ifrån? Eller sextiotusen som behövs för att gifta bort dem alla tre. Sånt är vår indiska samhälle?

I förbigående fick jag också veta att kursen på äkta män för närvarande var följande: Läkare, tandläkare eller etablerad advokat, tjugotusen. Ingenjör, jägmästare, högre tjänsteman: femtontusen. Tjänstemän på mellanplanet, mycket gröna ingenjörer och jägmästare: tiotusen.

Hos Nayarfolket betalas inga hemgifter alls, där har pengar inget som helst med sex att göra. Ett giftermål betyder inte heller någon förändring i hushållet och ger inte impuls till bildandet av nya hushåll. Giftermålet betyder bara att mannen har rättighet att gå till hustruns familjehus och sova med henne under natten. Under dagen är mannen tillbaka i sitt eget hem och lever och arbetar där. Barnen uppfostras av modern och hennes bröder som alltså bor kvar i modershemmet även om de gifter sig.

Lika lite som giftermålet har en skilsmässa några ekonomiska konsekvenser. Mannen eller kvinnan begär och erhåller skilsmässa, och den innebär bara att mannen slutar att gå och sova hos kvinnan som lätt skaffar sig en ny man.

Mina sagesmän, jägmästarna, påstod också att skilsmässor var ovanligare bland Nayarfolket än bland andra grupper.

Även en änka behandlades mänskligt hos Nayarfolket. I det övriga Indien är hennes lott mer än avskyvärd, där degraderas hon till en botgörerska klädd i trasor, utstött ur templet, berövad alla mänskliga rättigheter. Hos Nayarfolket gifter hon bara om sig.

Mina sagesmän var själva kristna. Jag frågade dem om inte Nayarfolkets matriarkat var överlägset det vanliga patriarkatet som samhällsform.

— Vi kan inte förneka att det ser så ut. Men det är endast i ett primitivt jordbruksamhälle det är möjligt att genomföra det. För oss kristna är det förstås inget att ta efter.

Och de berättade om hur detta matriarkat nu höll på att försvinna. Detta folk hade det bra, var rika, jämfört med andra grupper. De gav sina barn skolor, de var "framåtsträvande", vilket betydde att de var tvungna att flytta till städerna där de blev industriledare, tjänstemän och dylikt. Hur skulle en man som bosatte sig långt från hembyn, i kanske en annan del av Indien, kunna hälsa på sin fru någorlunda regelbundet, hur rik han än var? Dessa Nayarmän i högre ställning tvingades att gifta sig på patriarkaliskt sätt. De måste ha sin fru hos sig där de arbetade. Nayarfolkets kultur passade bara i ett bondesamhälle.

— Men kan ni då ingenting lära av dem och överta några av deras seder? Även om frun flyttar till mannens hus är det väl inte nödvändigt med alla dessa ekonomiska transaktioner ni har enligt indisk sed.

De skrattar bara: — Det går inte att bara adoptera en annan grupps seder. Fast visst ville vi! Visst vore det bra. Vi gillar deras sätt att hålla äktenskap och kärlek utanför ekonomin. Ett gift par får inte ens ge presenter åt varandra. En karl får inte ge något åt sina egna barn. Skulle hans fru ta emot pengar eller gåvor av honom säger folket att hon är en hora. Det finns inte heller någon prostitution hos Nayarfolket. Det är de kanske ensamma om i hela världen.

— Hur är det med deras kaster? Har de hållit sig utanför kasterna som bergsstammarna?

— Det har de inte. De kallas sudras — oberörbara — av brahminerna här. Men själva påstår de att de är kshatrias, det är inte riktigt klart på den punkten. Men de är ju rika, det händer att de har brahminer som kockar...

Inte ens brahminerna vågar sig på ett folk som är ekonomiskt starkt.

Av det jag hörde och såg fick jag det intrycket att Nayarfolket är en lycklig folkgrupp, en liten grönskande ö mitt i eländets och omänsklighetens smutsiga hav. De är en gemenskap där det inte ens förekommer gräl mellan äkta makar.

— Vad ska de gräla om? Inte ekonomiska frågor i varje fall. De träffas bara om natten, älskogens tid. Det är därför äktenskapen håller.

Det är alltså ett mycket egendomligt och fascinerande mänskligt samhällssystem som här kommer att försvinna, ett system som bevisbart för mycket gott med sig. Jag hörde senare vid upprepade tillfällen att Nayarfolket var Indiens rikaste och högst kultiverade människor. De finns inte endast i Kerala, även om deras kultur har bevarats

mest där, de är spridda även inom andra stater.

Det var egentligen efter mitt möte med kvinnan av Nayarfolket som mitt intresse för den indiska kvinnans historia vaknade. Jag ville veta mer om hur en sådan kultur som Nayarfolkets hade uppstått och varför den inte hade anammats av hela indiska folket.

Så jag började läsa de gamla indiska skrifterna igen. Vedaböckerna. Mahabaratha och Ramayana. Jag hade läst dem förr, men inte som historia, mera som saga.

En indier som jag mötte i samband med ett föredrag som jag höll för en Rotaryklubb i Dhera Dun, visade mig att Nayarfolket fanns omnämnt redan i Mahabaratha. Där prisades deras kvinnors skönhet och fria stolthet. Pandawaprinsen Sahadewa hade gjort en resa till södra Indien och mött dem där, och detta måste ha hänt för omkring tretusen år sedan. Det är arier som skildras i Mahabaratha, och enligt andra indiska urkunder var det först för tretusen år sedan som de norrifrån kommande invaderade Indien.

Den äldsta kultur man för närvarande känner i Indien är den så kallade Mohanjo-darokulturen. I senare år framgrävd av arkeologerna i Indusdalen. Den är daterad till ungefär tretusen år före Kristus och är alltså femtusen år gammal. Det folk som då bodde där var inte ariskt, det var dravidfolk. Med största sannolikhet rådde där matriarkat och gudomligheten var feminin. Deras civilisation var högre än de senare inträngande ariernas.

Arierna tycks alltid ha varit ett krigiskt och mycket rasmedvetet släkte, det har världens andra folk noggrant fått erfara.

Men säga vad man vill om dessa arier: under deras första tid i Indien intog deras kvinnor en mycket hög ställning, även om det officiellt rådde patriarkat.

Under denna första tid var enligt Mahabaratha både polygami och polyandri tillåtna. Kvinnan var fri och stolt, obunden av lagar och fördomar. Idén att hon skulle vara sin make obrottsligt sexuellt trogen hade ännu inte fått fäste. En gift kvinna hade hävdvunnen rätt att skaffa sig barn med svägrarna och även med andra män om inte hennes man förmådde göra henne havande eller var till hands då han behövdes. Hon deltog också i männens rådslag och påverkade i hög grad dessas görande och låtande, och det hände som sagt att hon stod vid sin mans sida som körsven i stridsvagnen.

Alla berättelser i Mahabaratha ger en bild av kvinnan som en med mannen jämbördig varelse, hållen i hög ära och åtnjutande stor frihet.

Hur har hon kunnat degraderas från dessa höjder till sin nuvarande ställning?

Troligen mest på grund av rasdiskriminering.

De ljusa arierna lärde känna ett mörkt folk, det dravida, som hade en högre kultur än de själva. De var jordbrukare medan arierna var ett herdefolk.

Att börja med blandade de sig kanske med dessa mörkare människor i sämja och relativ fredlighet.

Men så har de upptäckt att deras ljusa hy och blåa ögon skulle försvinna genom denna blandning. Och arier tycks alltid ha försökt slå vakt om sin yttre ljushet.

Då uppstod kastväsendet som ett led i kampen mot rasblandning. De tre högsta kasterna var arier, den fjärde kasten, sudras, var de dravida folken som senare gjordes till oberörbara.

Lärda indier har berättat för mig att den ariska kvinnan förlorade sin ursprungliga självständighet och frihet därför att mannen inte ville att hon blandade sig med män av annan ras. För att betvinga henne uppfanns nya tolkningar av de gamla skrifterna, tolkningar som kringsskar kvinnans frihet mer och mer. Nya lagar stiftades som så småningom gjorde kvinnan till mannens egendom i stället för, som förut, hans jämbördiga kamrat. Nya sagor uppfanns med nya kvinnoideal, sagor och ideal som skulle omforma kvinnans psyke efter männens önsknings.

Jag kan inte låta bli att citera en av dessa sagor som ett exempel på vad som åstadkoms:

Sagan om den goda hustrun Anasuya.

Anasuya fick en dag höra sin man yttra en önskan om att få träffa en av stadens hetärer. Men mannen var lam i benen och kunde inte själv göra sin uppvaktning. Aldrig skulle han få tillbringa en natt med denna åtråvärda hetär, suckade han. Då denna trogna Anasuya hörde hans klagan

tog hon honom på sina axlar och bar honom till hetärens bostad.

På vägen dit mötte de en helig man, och hur det nu bar sig till råkade den helige stöta till den lame. Denne, som var i djup meditation över den hetärs behag som han var på väg till, vredgades över att bli störd i sin angenäma sysselsättning att han slog till den helige. Denne i sin tur uttalade kvickt en förbannelse över den lame: han skulle ej överleva soluppgången.

Men den trogna Anasuya ville inte att hennes älskade man skulle dö. Och hon hade stor magisk makt: hon befallde solen att ej gå upp följande dag.

Världen blev lämnad i mörker, vilket till den grad besvärade gudarna att dessa vände sig till den helige mannen och bad honom ta tillbaka sin förbannelse. Vilket denne hedersman gjorde. Och Anasuyas man fick fortsätta att leva sitt liv vid sin goda hustrus sida, sedan han programenligt avnjutit hetären.

Med hjälp av sådana sagor, med hjälp av lagar och dogmer lyckades det mannen att framtaga kvinnan varje uns av frihet. Och detta gällde särskilt de högre kasternas kvinna då "purdah" slöt sig om henne. Purdah betyder att varje hem gjordes till ett kvinnafängelse, stängt för all insyn. Ännu i dag förekommer rättgångar mot folk som avsiktligt eller av olyckshändelse råkat få insyn genom muren till ett sådant hem. Purdah var Islams gåva till Indien. Det är alltså kanske femhundra år gammalt och ingen vet när det kommer att avskaffas. Frågan togs upp i parlamentet 1963.

Forts. i nästa nummer

Tankar om annorlundabarn

av Astrid Pettersson

Birgitta Pierres "Det misshandlade barnet" är en alldeles utmärkt skräckbok om människors oförstånd. Titel och omslag chockar, innehållet är sant. Vi människor är så uselt eländiga som boken beskriver. Lycklig den som kan svära sig fri. Boken är inte kärkommen, den är som ett spö över nakna lår, därför att den är sann.

Vem orkar höra sanningen om sig själv, om sitt samliv, om sina sämsta stunder? Det säjs så vackert från seminarier att en lärarinna inte får ta sina familjebekymmer in i skolsalen. Säger prästen i vigseln att modern icke får ta sina grusade drömmar med till barnkammaren? Hon står där kanske gravid framför altaret och har ett brutet löfte som vårdtecken. Den intima förbindelsen skulle inte ge följder, det hade han försäkrat. Prästen talar om att mer och mer söka vinna varandras förtroende. Tänk om man bytte ut förtroende mot försoning... Vi är aldrig neutrala, vi är antingen med eller mot försoningen.

Det lilla barnet kommer före de stipulerade nio månaderna. Förr tog kyrkan sin bästa inkomst av "förtidiga sängalag". Förr bjöd religionen "aga din son så får du frid på din ålderdom". Hela vår bibel är byggd upp på vedergällningstanken. Försoningstanken är aldrig renodlad. Man lägger tanken på vedergällning också i Jesu mun och låter honom säga att av detta släkte skall utkrävas "ifrån Abels blod intill Sakarias' blod"...

Birgitta Pierres bok ingår i en debatt-

serie utgiven på Zindermans förlag. Den första boken heter "Kärnvapenkriget och civilbefolkningen" av Bodo Manstein. Den andra är Clarence Blomquists "Om medicinsk dödshjälp". Den tredje Lars Ullerstams "De erotiska minoriteterna". Sen kommer sju män som skriver om "Vägra värnplikt — vägra döda" och Anders Harnings "Bara en far". Sist Clarence Blomquists "Fosterliv och fosterdöd". Alla är debattböcker upplagda för rundabordsdiskussioner. Så ock Pierres "Det misshandlade barnet". Den borde stå på dagordningen vid alla föräldraföreningars möten.

Boken har bland annat en tabell över amerikanska utredningar angående aga i hemmet. Psykiskt sjuka föräldrar 4 procent, asociala 13 procent, föräldrar med inre konflikter 8 procent, föräldrar med aga som främsta uppfostringsmetod 8 procent, föräldrar i konflikt med varandra 43 procent. Undersökningen baserade sig på 80 misshandlade barn och angav deras föräldrars motiv.

Denna välskrivna och väldokumenterade bok visar en blotta i vår samhällskropp som alla måste ta del av. Birgitta Pierre har ställt diagnosen och bevisat dess riklighet. Hon har insmugit mellan raderna allt det som samhället försummat.

I Morgonbris har jag i långa artiklar argumenterat för en skola för annorlundabarn av helt annan typ än den vanliga.

I Stockholm, Göteborg och Malmö skulle man söka upp några barn med störningar och sätta dem i en klass tillsammans med lika många normalbarn. Dessa normalbarn skulle ha föräldrar med handikapp och således vara förtrogna med avvikande företeelser. Ett barn som har totaldöva föräldrar blir en utmärkt lärarinna för ett dövt barn. Ett barn som har blind föräldrar kan hjälpa en blind kamrat. Ett barn som har mor i rullstol kan skjuta sin kamrat varligare i den lilla rullstolen. Ett barn som har far på kryckor sparkar inte undan kryckan för sin kamrat.

TV skulle gå med barnet hem och visa barnets hemmiljö. Det skulle kanske få det hörselskadade barnets mamma att göra samma ångestbekännelse som jag själv fått göra i hundratals föreläsningar — det var inte samvetsfrid för mej, jag hade ingen ursäkt för mig men man stod där med ett annorlundabarn och såg alla de misstag man gjort med det barn man hade först, det äldsta barnet. Man trodde att det förstfödda skulle vara en cirkusuppvisning av föräldrarnas duktighet. Vi hade krävt över barnets förmåga, därför att vi inte kände denna förmågas grad.

Vi har säkert alla någon gång agat ett barn. Men från och med att vårt annorlundabarn kom till oss vågar jag svära på att jag hållit min föresats att säga snällt två gånger innan den hårda rösten kom. Men om inte den hårda rösten hjälper, om barnet inte lyder och det kan vara livsfarligt för barnet att det inte lyder — en vass kniv, en yxa — då måste jag hota med stryk. Hjälper inte hotet måste jag hålla mitt löfte. Men efteråt måste jag ha tid att diskutera med barnet hur mor känner när hon tvingas slå det käreaste hon har.

Det är en god balsam på sjuka sår när man möter sina barn som vuxna och får förlåtelsen. Min äldsta dotter, hon som fick stryk, hon påstår att hon bara fått två gånger. Jag vet att hon fick dask i stjärten var och varannan dag. Vi har diskuterat detta och hon säger: två gånger minns jag för då var det orättvist. Den ena gången utdelade far agan därför att hon suttit på mjölkbordet och salt blommor, den andra gången hade hon tagit yxan och huggit av sin fingertopp och sprungit till grannen och fått förband. Hon fick stryk för att hon tagit yxan. Hon kan inte förlåta. Jag måste skriva denna synd på min egen barnarädsla, på all den stryk jag själv fick som barn. Jag var nere på mitt eget barnstadium när jag slog mitt barn.

Här ligger den stora debatten för föräldraföreningar. Hur gör vi våra barn till mogna vuxna människor? Hur läker man sår som gjorts i barnasinn? Man springer sin rädsas trappa långt ner och hämtar upp smärtan. Om man blir läkt i ett kärleksförhållande till en man, får trygghet hos sina barns far så kan endast panikreaktioner tvinga fram återfall i rädsan. Det är detta vi behöver lära oss i konfirmationsundervisningen. Då skulle alla hysteriska spädomar om ungdomars förfall tystna. Vi behöver bli varandras läkare och vara fullt utläkta innan barnet kommer. Jag har själv upplevt denna läkningsprocess i tre långa förlovningsår med två brev i veckan skrivena och två brev tillbaka. Man skall våga titta på sig själv, på sina sår och på sina ärr. Det kan komma meningsskiljaktigheter i varje äktenskap men om man inte haft en lång läkningsperiod före barnets tillkomst så rullar karusellen vidare och slår nya sår i nästa generation. Man borde predika mera om de långa förlovningsårens betydelse för mognaden. Till förlovade par kan Pierres bok livligt rekommenderas. Det misshandlade barnet är säkert ett barn till två som icke blivit vuxna. Utvecklingsstörda finns i alla åldrar från ett till hundra år.

KAOS

i Gamla stan

är en visrestaurang som Saga Sjöberg öppnat och som blivit alltmer populär för sitt goda kök och sin ljuvliga atmosfär med sång och musik.

Öppet kl. 18.00—24.00

Festväning.

Stora Nygatan 21 — Telefon 20 58 86

Hiroshimas skörd

av Edita Morris

En nödlögn är bättre än sanningens skarpa kniv. Om jag sade till min kvittrande fågel att hennes kärleksdagar är förbi skulle jag krossa Fru Siskas gamla hjärta. Men hur skall jag få henne hem från mötet i bambulunden? Min svågers motorcykel knattar otåligt.

"Förlåt, Fru Siska, ge upp för en gångs skull," ropar jag till henne från den öppna skjutdörren. Litet eftergivenhet kommer att släta ut de envisa rynkorna kring din näbb. Kom nu, Fru Siska," tigger jag henne.

Svi—sh!

Ett vingsus och min gamla fågel är tillbaka i buren och pickar ivrigt på en pepprig rättika. Oj, då, jag måste ge mig av — man kan absolut inte låta en man vänta! Jag kastar en sista blick omkring mig. Ja, allt är i ordning. När mina barn kommer hem från mötet Matsui skall de finna sängarna bäddade, riset ängande varmt. Vad vårt lilla rum är hemtrevligt när regnet faller utanför! Allt tack vare Maeda, säger jag till mig själv. Om min gamle vän inte hade erbjudit oss ett hörn av sitt hus skulle vi ha stått på gatan sedan vi blivit vräkta som så många andra atombombsfamiljer.

"Hallå, Yuka-san!"

Min svåger tycks ha mycket bråttom, och det är nog därför som han fortsätter att buga sig så djupt. Jag tvingar mig att tänka på Maeda-sans ord: "Den som hatar bär en säck stenar på ryggen." Men min gamle vän skulle aldrig kunna gissa orsaken till min hemliga oro för lilla syster.

Jag är på väg till den smattrande motorcykeln när dörren till Maedas ateljé flyger upp, och Tanso kommer springande. Oj, oj! Jag som hade hoppats att kunna smita iväg utan ännu en scen.

"Yuka-san, jag måste tala med dig," säger Tanso, stående mellan mig och motorcykeln, med sina handskklädda händer i fickorna.

"Jag har inte tid, Tanso. Min svåger..."

"Det gör ingenting. Skynda dig inte, Yuka-son."

Hiroo tycks ha glömt sin brådska, och nickar åt sin målarkamrat. Liksom alla Maedas elever har Hiroo stor respekt för den begåvade Tanso, som måste måla med penseln fastbunden vid sin behandskade

hand. Ah, det är förfärligt för Tanso att vara ett av Hiroshimas stympade atombombbarn! Men fastän hans fingrar skrupnade genom eldstormen är han en storartad målare. Det är bara Hiroo som är lika talangfull.

"Varför har du undvikit mig? Varför låtsades du inte höra när jag ropade i morse?"

Jag försöker övertyga denne överkänslige unge man att det som är sant inte är sant. Hans blick bränner mitt ansikte.

"Jag var så glad över ditt porslinsägg, Tanso. Tack för att du skickade det. Jag tyckte versen du skrev på ägget var väldigt fin," säger jag till honom, för mina föresatser är redan glömda. Som vanligt slutar det med att jag ger efter för honom.

Och Tanso ler. Han skulle gärna vilja tro att ett ömt poem på ett litet ägg skall uppnå det som hans förstörda händer förtvivlat söker gripa.

Äntligen åker vi! Grensle bakom Hiroo dricker jag regnet som om det var vin, och håller mig fast i min svågers skärp så att jag inte skall behöva slå armarna om hans fientliga midja. Om en liten stund får jag se lilla syster, höra hennes kvittrande röst! Den tanken är en gottgörelse för stötar och blåst och för min nödtvungna närhet till Hiroo som jag kommit att tycka illa om.

"Hur mår lilla syster?" frågar jag hans kapprika rygg medan vi rasar genom Hiroshimas regndränkta förstäder, "Mår Ohatsu — bra?"

Intet svar. Kanske Hiroo inte hör mig. (Min amerikanske vän brukade säga att jag hade en röst som en liten insekt.) Ah, Sam, Sam ditt telegram bränner i min ficka! Jag skall läsa om det så fort vi kommer fram. Kanske det är bäst att jag ropar litet högre.

"Hiroo..."

Kr—rash! Milda gudar, vi ligger i diket! Nå, jag har väntat mig det ända sen vi rusade i väg från Maedas hus med regnet piskande i ansiktet. Jag skulle ha bett Hiroo att köra långsammare, men gott uppförande tillåter inte en kvinna att vara så ohövlig.

"Har du gjort dej illa, Yuka-san?"

Jag skakar på huvudet. Jag har så ont att jag skrattar när jag haltar tillbaka till

motorcykeln, och Hiroo ser gillande på mig. Som avkomling av samuraier uppskattar han självbehärskning.

"Tala inte om det för Ohatsu-san," säger Hiroo medan han torkar av motorcykeln med en trasa. "Du vet hur hon oroar sig för allting. Det är inte bra för henne — och för pojken.

Jag bugar mig samtyckande. Visserligen är lilla systers barn inte fött ännu, men den envise Hiroo har bestämt dess kön. Ah, vad han är förarglig! Och ändå är Hiroo — imponerande. Hans byxor är rynkiga, hans skjorta genomblöt, men ändå ser han ut som en prins målad på siden. Hans hår lyser som svart lack i regnet! Han kunde ha stigit direkt ut ur Sagan om Genjii!

"Du har tappat någonting, Yuka-san!"

Jag vänder på huvudet och — himmel! Där ligger det vita papperet i diket. Jag böjer mig fort ner — men det är Hiroo som plockar upp Sams skynkliga telegram. Hans ansikte är så uttryckslost när han ger mig det att jag förstår att han misstänker det värsta. Hur kommer det sig att Hiroo är så oerhört korrekt? Det chockerar honom att en flicka som är änka får telegram från en ung man — till på köpet en utlänning.

Vi ger oss av igen. Jag ser nog väldigt modern ut där jag sitter gränsle på en motorcykel med håret fladdrande bakåt. En riktig "efterkrigsflicka" måste de som ser oss tänka — om det fanns några åskådare utom måsarna som tjuter i blåsten.

Så vi är nära inlandshavet! Massor av måsar dyker efter fisk. Och här är själv-mordsklippan i Osima, huttrande i sin själ av regndroppar. Är det redan årtal sedan vi for förbi här på tåget, lilla syster och jag? (Tänka sig att folk kommer hit för att kasta sig ned! Hon hade fnissat med sin lilla näsa tryckt mot rutan. "Hur kan man vara så dum?")

Vår cykel saktar farten och stannar bredvid en rad cypresser. Familjen Shimitzus uråldriga hus tycks böja sig under de gnyende träden. Det har inte reparerats på årtal. Taket bågner, färgen har bleknat — och ändå är jag betagen i det. Hyser det inte den människa som jag älskar mest på jorden?

"Lilla syster!"

Min — Ohatsu! Jag sänker blicken för att

inte förråda min alltför stora kärlek. Min systers vackra ansikte bländar mig alltid som en blix på himlen. Jag ser aldrig på det mer än ett ögonblick i sänder.

"Skynda dig!" ropar hon, och vinkar åt mig att följa henne. "Vi har någonting att visa dig, stora syster. Något – underbart!" Ohatsu fnissar på sitt barnsliga sätt.

Men plötsligt glömmen hon mig helt och hållet. Hiroo har kommit in, och de två ser på varandra som älskande vilka varit skilda i årtal, inte timmar. Hon hjälper sin man av med skorna, och hennes rörelser röjer all den dyrkan som god sed förbjuder oss kvinnor att uttrycka i ord.

"Du har blivit våt," viskar hon till Hiroo och hennes röst darrar av ängslan.

"Nå – överraskningen då?" avbryter jag, och jag hoppas att min syster inte har märkt min antipati. (Jag vet att det är fel, men jag kan inte övervinna min förbittring mot Hiroo som tvingat min bräckliga syster att bli med barn.)

"Ja, kom, kom!" Ohatsu är full av iver igen. "Åh, stora syster, du kan aldrig gissa..."

Hon springer så fort genom våningen att hon glömmen att buga sig framför familjens förfäder på det upplysta altaret. Ängstfull vänder hon tillbaka och sedan hon ordnat vecken på sin kimono, niger hon för de inramade fotografierna på hyllan – allra djupast för Hiroos döda far, som står sist i raden. Hennes ansiktsuttryck är högtidligt. Men det blir jublande glatt när hon lägger handen på min arm, och drar mig in i rummet bredvid.

"Titta, stora syster!"

Himmel! Jag stannar häpen framför Hiroos staffli. Min svägers modernistiska målningar är ofta så torra, men porträttet av honom med Ohatsus barn i famnen – lever på duken. Medan vi betraktar tavlan, rullar en tår nedför min kind. Men Ohatsu skrattar sitt glada lilla skratt.

"Hiroo våga inte måla baby-sans ansikte, det är därför det är gömt i skuggor. Vårt barn kommer att bli alltför vackert, stora syster. Det vore inte bra att göra ett porträtt av honom nu. Längre fram, när han är född, kanske min man kan måla en annan tavla..."

Vi knäböjer på golvet och betraktar porträttet en lång stund. Där är ett strålande uttryck i mannens ansikte! All fadersglädje lyser i det.

"Yuka-san! Välkommen i vårt hem!"

Bakom oss hörs släpande steg, och jag springer upp och hälsar på Hiroos mor som glidit in i rummet på sitt stillsamma sätt. Vi bugar för varandra många gånger under det att hon mumlar de älskvärda välkomstfraserna och ler mot mig som om var och en av dem vore gjord enkom för tillfället. Min systers svärmoder tillhör en tid då artighet tävlade med vänlighet för att en gäst skulle känna sig välkommen.

"Var så god och kom och ät middag," säger den gamla damen mjukt. Hon går in i rummet bredvid viftande med en snusfärgad solfjäder lika gammalmodig som

hon själv. "En mycket enkel middag, ärade gäst. Mycket enkel," mumlar Hiroos mor innan hon, i sin tur, bugar för fotografierna på det lackerade altaret.

Åh, vad hon måste känna sig stolt att ha givit sin döde man och hans förfäder en så talangfull son som Hiroo. Äktenskap kan inte ha någon annan mening än att fortsätta arvsföljden för en familj som Shimitzus. Ja, nu är det lilla systers tur!

Medan vi knäböjer runt det låga matbordet, kastar jag då och då en blick på Ohatsu som bär den kommande arvingen inom sin barnsliga kropp. Vad hon är graciös, vad hon är ljuvlig! Men Ohatsu märker inte mina ögonkast. Hela hennes lilla varelse är koncentrerad på Hiroo.

"Litet mera vin?" frågar hon honom. Och hon darrar på rösten.

II

Så mjuk min bädd är! Allting är mjukt, allting är vänligt och milt i detta urgamla hus under cypresserna. Jag har krupit ned och ligger och gnider kinden mot det slitna bruna täcket. Underligt! Ja, det är underligt att lilla syster som är flera år yngre än jag tycker om dessa urblekta färger, dessa viskande ljud som är hennes nya hems röster. (Där prasslar en mus i väggen, en gren gnyr utanför dörren.) Tillfredsställer dämpade färger och ljud ett djupt behov hos Ohatsu? Lugnar de min syster, vars öron och ögon anfölls av atombombens blix och dunder? Jag vänder mig på sidan. Genast börjar två golvtiljor under bädden en senil konversation.

"Vi är gamla," säger de till varandra. "Vi är slitna, vi är mycket gamla. Vi kommer att vara för alltid."

Kom nu, sömn! Men det tjänar ingenting till – ingenting. Sömnen skyr ensamma människor, trivs hos älskande par som ligger varmt i varandras famn. Jag försöker läsa vid skenet av ett ljus, men jag är för trött. Att sköta hushållet för Maeda och koka för hans målarelever är inget lätt arbete. Medan jag ligger och ser på den sjögröna Satsumavasen och den lackerade skärmen belysta av stjärnljuset, kan jag bara tänka på min egen Satsumavas som blev till stoft och virvlade bort i den stora förödelsen. Jag minns min lackerade skärm som såldes för att vi skulle få pengar efter Fumios död. Två gånger krossade atombomben min tillvaro i smulor.

Det går timmar innan jag börjar bli sömnig och tung i armar och ben. Jag skjuter undan alla tankar och försöker tvinga sömnen att komma innan det dagas och jag måste skynda mig tillbaka till staden och få min pojke och flicka i väg till skolan. Åh, nu kommer sömnen... nu...

"Fumio!"

Jag har väckt mig själv med mitt skrik. Under sömnen hade jag sträckt ut handen och sökt min makes. Ingen Fumio! Ingen hand! Ingen make! Jag ligger och darrar. Åh, jag kan inte stå ut längre. Ingen kvin-

na kan uthärda en tom bädd – en tom kropp –

"Stora syster!"

Tack och lov. Onatsu har kommit springande in varm och levande för att jaga bort spökena. I stjärnljuset ser jag hennes långa gestalt i nattkimonon.

Åh, jag vet att jag inte borde ha ropat. Jag borde ha låtsats att jag sov. Men jag är så ensam!

"Jag drömde om – Fumio. Jag såg honom ligga i sjuksalen..."

"Nej! Åh, nej!"

Ohatsu rygger tillbaka. När jag ser hennes uppspärrade ögon känner jag mig skamsen. Har jag inte ännu lärt mig hur rädd syster är för att bli påmind om de fador som är välbekanta för alla oss Hiroshimabor? Hon har byggt en skyddsmur mellan sig själv och sina minnen. Hon var bara två år när atombomben föll, men i alla fall har stanken av bränt kött och ljudet av vrål stannat kvar i hennes medvetande.

"Förlåt mig," mumlar jag och lägger kinden mot min kudde som är fylld med ris.

"Försök och sov, stora syster," säger Ohatsu. Hon har hämtat sig och kommer närmare min bädd i sin böljande vita kimono. Hennes långa hår faller över axeln och armen när hon ser ned på mig. "Vet du vad – jag hämtar spritlampan och lagar litet té. Örtté kommer att göra dig sömrig, stora syster."

Jag nickar tacksamt och Ohatsu springer iväg efter spritlampan och tändstickor – alldeles som en skolflicka som ställer till ett kalas i hemlighet mitt på natten. Mot bakgrunden av dörren ser jag hennes spåda figur – havandeskapets kontur tycks mig vara på tok, och som vanligt försöker jag undertrycka tanken att Ohatsu inte bör bli mor. Är hon inte för bräcklig, för nervös för detta eldprov? Och jag minns att innan hon gifte sig tvingade jag Ohatsu att lova mig att inte bli med barn.

"Jag lovar. Det enda jag vill ha är Hiroo," svarade hon passionerat, "Stora syster, mitt löfte kan inte brytas!" Hon slöt sitt finger om mitt och brast i skratt på sitt bedårande sätt. "Om jag bryter mitt löfte måste jag skära av mig lillfingret, va?"

Så barnslig min lilla syster är! Mitt hjärta klappade varmt för henne den dagen. Tre månader senare kom hon springande in i Maedas trädgård med lillfingret väl ombundet.

"Jag – jag bröt mitt löfte" stora syster. "Ser du," sade Ohatsu, "Hiroo fordrade att vi skulle ha en arvinge. Hur skulle jag kunna sätta mig emot min man? Men jag höll mitt löfte till dig. Jag skar av lillfingret."

"Du – skar av det?"

"Nej, jag lyckades inte. Jag svimmade innan jag hade skurit av det riktigt." Ohatsu höll upp sitt skadade finger. "Jag är glad att jag inte klarade det. Jag avskyr allt som är vanställt, stora syster," ropade Ohatsu, böjde sig över en rosenbuske och

ryckte av ett visset blad med en häftighet som skrämde mig.

Jag hade kysst hennes ombundna finger och medan jag höll hennes späda kropp i mina armar kände jag att hon var min Ohatsu igen, den lilla flicka jag uppfosttrat sedan vår mor – en lågande fackla – hade kastat sig i floden den dag bomben föll. Men medan jag vaggade henne fram och tillbaka fylldes jag av rädsla. Att försöka att skära av sitt finger! Vilka andra desperata handlingar skulle väl Ohatsu kunna försöka sig på?

"Té! Riskakor!" Lilla syster kryper ner under filten hos mig. "Jag gömde de här tre kakorna i mitt rum, stora syster. Jag tycker om att knapra på något om natten."

"Matvrak!"

"Nej, nej. Det är min lille son som blir hungrig vid den här tiden." Ohatsu skratrar glatt.

Så hemtrevligt att ligga bredvid min syster i min mjuka bädd. Hon kryper intill mig som om vi delade en hemlighet.

"Vi kan få en och en halv kaka var. Nej, när jag tänker på saken blir det bäst att jag får två och du bara en. Jag är ju två personer nu, och jag har lovat förfäderna att Hiroos son skall födas knubbig."

Medan vi mumsar på riskakorna och väntar på att vattnet skall koka upp, berättar Osatsu för mig att var morgon när hon fullgör sina plikter som svärdotter och lägger ris på familjealtaret, är hon noga med att ge förfäderna dubbla portioner. På sistone har hon gett dem karameller för att vara säkra på deras välvilja.

"I morgon skall de få litet av den där makaronirätten som blev över efter middagen i dag," säger Ohatsu. "Vet du, stora syster, jag är säker på att Hiroos förfäder tycker om mig – i synnerhet hans pappa. Hans fars färg-fotografi småler mot mig, och han är så lik Hiroo."

"Utom att din Hiroo inte har snövit hår!"

Ohatsu skattar och kikar under locket på kastrullen. "Vårt té är färdigt, stora syster!" säger hon och håller vatten i stentekannen. Min syster har förtjusande handlingar. Dagligen sköter hon om blommor och växter, och hennes händer har blivit vana att röra sig lätt och ömt.

"Din kopp!" säger hon. Hon bugar sig från midjan och räcker mig en kopp som är så tunn som ett löv. En målad ros ler mot mig. Sen håller hon upp en kopp åt sig själv. Så hemtrevligt vi har det. Men när Ohatsu knäböjer bredvid mig får hon syn på en bit papper som sticker fram under min huvudkudde.

"Telegrammet! Sover du med Willoughby-sans telegram under kudden?"

"Att narras – eller att inte narras? Skall jag låtsas att Sams telegram hamnat under min kudde av **misstag**? Tack och lov, kloka moster Matsuri har lärt mig en utväg. "I en kitslig situation svara alltid med en motfråga," är hennes råd.

"Kommer du ihåg att när Sam-san först var inackorderad hos oss så var han kär i dig, Ohatsu?"

"I mig? Den där utlänningen? Jag kan inte tåla amerikaner!" utropar Ohatsu häftigt. "Varför kommer han tillbaka till Japan? För att förtjäna pengar?"

Jag sätter ner familjen Shimitzus bräckliga kopp så bryskt att den nästan går sönder. Himmel! Litet té spilldes på mattan.

"Sam Willoughby bryr sig inte om pengar," fräser jag till svar, och jag förstår på min röst att mitt hjärta, liksom tékoppen, har runnit över. "Sam-san har valt att vara fattig. Han lämnade sin styvfars affär för att studera och få ett stipendium i naturvetenskap. Han fick faktiskt lov att ta nattarbete i en restaurang."

Oj! Har jag släppt katten ur påsen för att använda Sams lustiga uttryck? Förstår min syster vad den unge amerikanen har kommit att betyda för mig? Kan hon ana att vi skrivit till varandra i årtal. **Fattar** Ohatsu att jag hungrar efter ett fullt eget liv, efter lycka, efter skämt? Ah, Sam! Du är så underbart glad! Och mera jämnårig med mig än kära gamla Maeda.

"Maeda-san skall ha en män-bjudning på tisdag, och önskar dig välkommen," säger jag. (Byt alltid samtalsämnet när du håller på att ilska till, råder Moster Matsui.) "Kommer du, Ohatsu-san?"

"En bjudning!" utropar Ohatsu förtjust. "Visst kommer jag. Jag skall ha mina nya fina kammar. Det blir min sista bjudning innan babyn kommer."

Men så tittar hon så underligt på mig från sidan.

"Han kommer väl inte, stora syster? Om – han är där, stannar jag hemma."

"Han? Kan du inte kalla honom Tanso?" fräser jag till.

Jag står inte ut med Ohatsu! Tansos förkrympta händer fyller henne med avsky, och därför skall han uteslutas från Maedas bjudning. Hon har låtit sin värld krympa så att den är lika liten som ett fågelbo, den rymmer bara henne, Hiroo och deras ofödda barn.

Jag grälar på min syster, men jag märker att han är förströdd. Hon hör på med huvudet på sned. Plötsligt hoppar hon upp och springer till det öppna fönstret och lutar sig ut.

"Hör du stora syster? Ugglorna tjuter! Det är ett dåligt omen."

Ohatsu står där orörlig, med knäppta händer. Inte ett ljud hörs i augustinatten, men jag vet att det inte skulle tjäna något till att säga emot henne. Ugglorna är där – för henne.

"Nu! Hör du dom nu?" viskar Ohatsu. Hon har det spända ansiktsuttryck som alltid gör mig orolig.

"Ohatsu-san! Kom och lägg dig," ropar min sväger.

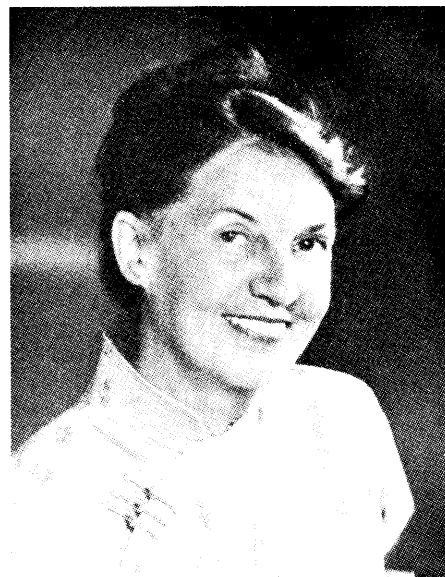
Ett hängivet uttryck sveper över Ohatsus ansikte.

"Hiroo! Han ropar på mig, stora syster. Min – min man vill att jag skall komma!"

Hon ger mig sitt oförlikneliga leende och flyger iväg till deras rum. Men hon stannar vid dörren och vinkar till mig. Sen

glider hon genom den i sin långa nattkimon.

Jag ligger och kisar efter henne, och nu känner jag att mina ögon äntligen faller ihop. Ört-téet verkar, tack och lov. Ah, jag måste skynda mig att somna innan mina egna hemliga farhågor börjar. Natten är stilla och lugn. Men alla hör vi ugglor tju-ta i vårt inres mörka skogsdungar.

Edita Morris var omslagsbild i Vi kvinnor nr 1, 1964. Vi berättade då att hon är svenska och har levat i Sverige de första tjugo åren av sitt liv. Vi hade också i det numret en artikel om det hem för atombombskadade i Hiroshima som hon grundat och skött tillsammans med sin man, den amerikanske författaren Ira Morris.

Edita Morris blev berömd genom boken "Hiroshimas blommor" som tryckts på 27 språk. Den lilla volym, "Hiroshimas skörd", som Vi kvinnor publicerar i detta och i följande nummer handlar delvis om samma människors vidare öden.

Översättningen är gjord i samarbete med författaren.

10:e
Östersjöveckan
15 dagar i juli
Fr. 350:- kr
Prospekt och
upplysningar
BALTOR AB

Box 21 64 - Stockholm 2
Tel. 08/10 46 04, 20 09 69, 21 39 05

till frågan om hemmafruar...

alla friska kvinnor bör förvärvsarbeta

I de flesta svenska hem finns inte så särdeles många arbetsbesparande maskiner, vare sig husmor är hemma- eller förvärvsarbetande. Min fantastiska maskinpark t ex består av dammsugare, kylskåp och konservöppnare. Åtskilliga har, det vet jag, också en liten tvättmaskin. Det är väl aldrig dessa apparaters enorma kapacitet som åsyftas när man menar att husmoderns arbetsinsats har hobbykaraktär? Naturligtvis är jag medveten om att arbetsbördan måste vara större eller mindre beroende av familjens storlek, bostadsförhållanden, åldersammansättning och inte minst ekonomi.

"Varje frisk människa skall ha rätt och plikt att försörja sig själv!" Visst, det är så självklart att det kan tyckas löjligt att ens diskutera det! Det är ju lika självklart som att alla människor skall ha samma chans till ett anständigt liv oavsett vilken kulör de har på skinnet!

Arga unga kvinnor och män gör sig till tolkar åt de stackars förslavade hemmakvinnorna och ropar: "Ut i förvärvslivet, det är din plikt och rättighet. Seså, Du är fri!" Precis som om det bara vore kvinnorna själva som hade att besluta om sin situation i samhället! Hur skulle det vara om vi försökte förstå varför så många kvinnor, trots alla hejrop, stannar hemma? Varför finns det så många kvinnor, speciellt i arbetarleden, som finner hela könsrollsdebatten verklighetsfrämmande, något som barnlösa unga intellektuella fruntimmer/män pysslar med tills de i bästa fall får egna barn och begriper bättre med år och erfarenhet? Det måste vara något fel i debattekniken när så många reagerar negativt inför en så positiv sak! I alla dessa debatter talas det stora ord om att kvinnan har sin frihet, sina lagliga rättigheter att göra karriär och inte minst plikter som individ i samhället. Vid skampålen ställer man sedan upp hemmakvinnan. Situationen är inte så enkel i praktiken som den tycks vara i teorin. Vårt samhälle fungerar inte service-mässigt så att det vore möjligt att släppa alla hemma-mammor "fria". (Eller har man kanske tänkt att barnen skall vara "fria" också?) Nej, vår boendeform är föråldrad och vår syn på barnen är föråldrad. Det är bara att hoppas att taktiken att angripa hemmakvinnan snart skall anses föråldrad också. Det hela är en politisk fråga som inte kan lösas annat än genom att samhället tar större ansvar när det gäller barnen och bostadsbyggandet än hittills. Regeringen borde stå vid skampålen eftersom den underlåtit att genomföra reformer som kunnat göra människorna i vårt land likaberättigade på arbetsmarknaden oavsett kön. Eftersom det varit en socialistisk regering borde den skämmas än mer då den också hållit ett kapitalistiskt familje-ideal levande.

Skall det bli någon ändring måste vi gå till våra riksdagsmän/kvinnor, och kräva av dem att de i egenskap av våra valda ombud, arbetar för att det skall byggas kollektivhus med barndaghem och servicecentra i varje bostadsområde och att de jämsides stöder en kampanj för att förbättra relationerna barn—vuxna i vårt sam-

hälla. Vi måste få bort vad som ligger i talesättet "Mina barn och andras ungar". Barnen är våra medmänniskor, inte ägodelar!

Om de flesta av oss är överens om att det skall finnas service-hus och barndaghem i den utsträckning som behövs, skall vi då inte också vara överens om att alla kvinnor i arbetsför ålder och -fysik skall förvärvsarbeta likaväl som mannen när vi kommit dithän att vi fått våra krav tillgodosedda? Varför skulle det finnas ett val för den gifta kvinnan/mannen? Val i den här meningen innebär i klartext kryphål! Kryphål för överklasskvinnor som i verkligheten inte är annat än lyxprostituerade, kryphål för män som för en billig penning vill ha service i hemmiljö, kryphål för mödrar, som under förevändning att barnen behöver dem, stannar hemma utan att för den skull vara särskilt intresserade eller lämpade att ha hand om uppväxande människor. Varför skulle en av föräldrarna stanna hemma i låt oss säga 6—7 år för att fostra upp 1—2 barn, när man dessutom ganska säkert kan anta att valet av hemmarvarande förälder inte görs efter lämplighet utan att valet sker efter ekonomiska beräkningar. Det vill säga att den som tjänar mest ger sig ut för att skaffa kontanter till familjen.

Nej, skall vi kvinnor verkligen bli tagna på allvar när vi kräver likställighet mellan könen så måste vi sluta upp att gardera oss med att vi alltid måste ha ett val!

ULLA

hemmafrun sin egen chef

Vi hemmafruar har en stor fördel, vi är vår egen chef. Min familj har hänsyn till vad jag har planerat för dagen, naturligtvis får man inte vara orubblig, men det ska vara ordentliga skäl till omplantering. Detta har jag inte fått gratis. Jag har uppfosttrat dem. Låter det hårt? För deras eget bästa skäm inte bort dem! Tror du dom trivs om du känner dej jäktad och nedsliten? Ska vi få vårt arbete respekterat, tror jag vi måste börja hemma. Tag gärna drastiska och lite handgripliga metoder till hjälp så att dom förstår! Ett exempel gav en tidigare insändare, "Hemma-Kajsa", som jag sympatiserar med. Hon fick bättring, sedan hon praktiskt visat att så här blir det, men jag skulle gått ett steg längre! Jag skulle låtit mitt hem förfalla! Det är mycket påfrestande att se det, det gäller att hålla ut. Lider inte de andra av att se det, så kanske du har för höga pretentioner! Du får vänja dej vid lägre. Vanan betyder mycket. Har du förenklat arbetet så mycket som möjligt? Till exempel, jag skakar bara mina mattor, varför ska man piska och slita på dem i onödan? Till min dammsugare hör en borste med sug, den använder jag i stället för att dammtorka. Städar vi inte för mycket i allmänhet? Jag vet några som gör det. Tänk på att du behöver avkoppling och omväxling. Det är någonting, som man inte vet att man behöver, förrän man prövat på det. Sedan kommer man hem till familjen och hemmet med ny inspiration.

CEDRIK

hur mycket arbete utför en husmor?

Docent Irma Åstrand, som är laborator i klinisk arbetsfysiologi vid Arbetsmedicinska Institutet i Stockholm, besvarar den frågan med stöd av en noggrann vetenskaplig undersökning. Hon finner att de undersökta — kliniskt friska kvinnor i åldern 20—45 år — under sin arbetsdag utnyttjar i genomsnitt 42 procent av sin fysiska arbetsförmåga. De undersökta bodde i moderna våningar, alla utom en hade två—tre barn att sköta.

Det är intressant att docent Åstrand gjort en analog undersökning på byggnadsarbetare. De utnyttjade i genomsnitt 39 procent av sin fysiska arbetsförmåga.

Docent Åstrand säger att husmödrar kunde spara många pulsslag per dag för annan verksamhet om barnvagnar vore bättre konstruerade och om det fanns bättre service för varutransport. Men, tillägger hon, så länge våra möjligheter till effektiv och lustbetonad fysisk träning är så dåliga som i Stockholm är det kanske bättre att behålla några tunga moment.

Undersökningen är publicerad i Läkartidningen nr 39 1965.

EXPRESSLOTTER
SNABBLOTTER
KVIKLOTTER
TOMBOLALOTTER

Låga priser — snabb leverans.

Illustrerad prislista på begäran.

G. V. GAJNER AB

Box 9, Bromma - Tel. 08/25 84 00

Alviksvägen 47

KONDITORIET

KUNGSGATAN 82
REKOMMENDERAS
Telefon 50 20 18

ALLT I BRANSCHEN

(kvällsöppet)

Evas Fruktskop

LAGAPLAN 6 — BAGARMOSSEN
Telefon 49 58 87

Rop på de mänskliga rättigheternas dag

Från möte i Kungsträdgården 10. 12. 1966

att barnet som föddes i Vietnam
med tinningen spräckt av ett splitter
från en bomb från Amerika
att det barnet borde ha fötts med oskadad
tinning
av en kvinna som fått föda i ro
i Vietnam – kan vi kalla en mänsklig
rättighet
Rätten att sova om natten
utan dessa US-armador
från Guam och Da Nang

Rätten att vakna i Vietnam
i en luft som inte brinner
inte tjuter av lazy dogs
Rätten att så och dela skörden
utan Amerikas gift över riset
kan vi kalla en mänsklig rättighet
rätten att slippa en här av slaktare
i luften på marken i etern
Att en morgon kunna vakna i Vietnam
och höra andra frågor från barnen
än mor, vad gör Amerika här
far, varför tar Amerika ifrån oss
armar och ben och ögon
har dom inga barn i Amerika
varför brinner regnet.
varför lossnar huden från kroppen
Vi som vet att Vietnam finns
som känt igen dess människor
och som gärna skulle vilja
att de fick ro i fred på Mekong
och äta oförgiftat ris i Pleiku
och skriva poesi om månen
och sova gott om natten
i hela deras land – Vietnam
vad kan vi göra mer än önska...

Så har vi frågat länge nu
och vårdat ömt vår vanmakt
å ena sidan och å den andra
och låt oss lösa än en gång om Eichmann
och döma ut hans fega samtid

Men det är nu tortyren pågår
nu idag i Vietnam
Nu är det vi som är SAMTIDEN
Inga festtal i världen kan dölja detta
vi är åsyna vittnen till USA i Vietnam

Om något kan kallas mänskliga rättigheter
så måste dessa rättigheter vara för alla
om en del av mänskligheten är kränkt
så är hela mänskligheten kränkt

Om någon måste kämpa för sin rätt
så kämpar han för oss alla
Vietnam strider för sitt liv
och strider för människans värde
i Vietnam i Rhodesia och Peru
för den människas värde
som står i fjärran Kungsträdgården
Hur länge ska vi tåla McNamara i vår tid
Hur länge ska Europa säga till Amerika
"varsågod Amerika
Du får Vietnam som din jaktmark i vår tid"
genom att stå bredvid och säga ingenting
genom att tala om något annat
genom att prisa vår maktlöshet
genom att tala om förtitalet
om medeltiden om år tvåtusen
om protester genom Röda Korset

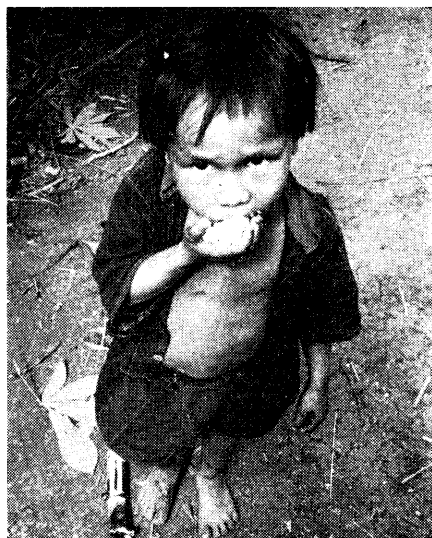
Men vad som sker i Vietnam
är nu
det är vi som är samtida vittnen
det är vi som stöder Europa
som stöder McNamara
det är vi som tål att han mördar i Vietnam

Abraham Lincoln är död
och om trettio år är vi döda
det gives ingen annan tid för oss
än detta nu och detta val

Hur kan vi välja något annat
med stigande vrede och kärlek
än Vietnam och liv
åt Vietnams folk.

Sara

För Vietnams kvinnor och barn

SKV:s ordförande, *Eva Palmaer*, har just kommit hem från ett möte i Berlin mellan representanter för ett stort antal nationella KDV-sektioner i syfte att förstärka det moraliska och ekonomiska stödet till Vietnams folk. I mötet deltog kvinnor från såväl FNL:s kvinnoorganisation (som f. ö. fyller 6 år den 8 mars!) som från Nordvietnams. Som vanligt hade Eva med sig pengar från vår insamling — de kunde nu överlämnas direkt till de syd- och nordvietnamesiska kvinnorna. Vid SKV:s förbundsstyrelsemöte i november beslutades nämligen att om möjligt stödja även Nordvietnams kvinnor och barn, som så hårt drabbas av de amerikanska bombningarna.

— Jag skulle önskat att alla våra trofasta insamlare och givare kunnat vara med när jag överlämnade pengarna, säger Eva Palmaer. Det var två jag särskilt tänkte på: pensionären Hjalmar Johansson i Uddevalla och vår oförtröttliga Mia Emsheimer i Stockholm. Vi kan ju aldrig tacka dem så som de förtjänar men låt mej förmedla till dem och alla er andra som arbetar för vår Vietnaminsamling det innerliga tack jag fick med mej hem från *Phan thi An* från Nordvietnam och från vår sydvietnamesiska väninna *Le thi Cao*. (Många av oss har dem i kärt minne från deras besök i Sverige i höstas.) Jag sade till Phan thi An att vi var osäkra om huruvida de i Nordvietnam ville ha någon ekonomisk hjälp — de har ju aldrig sagt något om det. Hon hade tårar i ögonen när hon sa: "Visst behöver vi och visst vill vi ha den hjälp våra goda vänner vill ge oss."

Låt oss alltså förstärka vår insamling

och sträva att på det sätt som är oss möjligt visa även Nordvietnams kvinnor och barn vår varma sympati och solidaritet.

Här följer nu redovisningen, som visar att vi snart är uppe i 54.000 kronor.

Transport	48.711: 63
Bössinsamling i Sthlm, gm Mia Emsheimer	2.523: 20
Mia Emsheimer, listinsamling	240: —
Brit Hedman, Rotebro	215: —
Sita Andersen, Bandhagen	155: 77
Hildur Lönnström, Porjus	75: —
Hjalmar Johansson, Uddevalla	200: —
Anny Öhman, Porjus	100: —
Molly Åsbrink, Bromma	10: —
Frölunda SKV-avdeln., Gbg	30: —
Majornas SKV-avdeln., Gbg	50: —
Nils Friske, Näsby Park	100: —
Ragnhild Näsström, Malmberget	10: —
Maja Bolling, Göteborg	100: —
ABF:s Sthlmsavd., listinsaml.	10: —
Bjurslätt SKV-avdeln., Gbg	55: —
Birgit Johansson, Sundbyberg	17: —
Maj-Britt Ingbe, Bromma	10: —
Herta Fischer, Solna	10: —
Ingrid Utberg, Johanneshov	10: —
Mary Ödén, Nacka	10: —
Henry Andersen, Bandhagen	55: —

Emma Morin, Båtskärsnäs	15: —
Erik Åsberg, Bromma	10: —
Ruth Lönn, Hägersten	15: —
Svängsta SKV-avdelning	55: —
Lilly Pettersson, Halmstad	50: —
Boel Jorup, Sthlm, listinsaml.	90: —
Josef Gustafsson, Linköping	10: —
Elsa Viberg, Bromma	10: —
Elsa Petersson, Hägersten, listins.	75: —
Signe Svensson, Forsa	10: —
Birgit Hesselthun, Sundbyberg	5: —
Lennart Thunholm, Sthlm, listins.	29: —
Stina Skantzé, Göteborg	100: —
H. Sandberg, Göteborg	10: —
Lilian Thomeus, Täby	25: —
Ingvid Boström, Kopparberg	100: —
Från basar, anordnad av barn på Kväkargården, Varvsgat.	
15, gm Ingrid Happ	85: —
B. Svensson, Marieholm	50: —
V. Lundby SKV-avdeln., Gbg	51: —
Kerstin Ekstav, Sthlm	20: —
Mira o. Vide Svensson, Solna	25: —
Anna Jansson, Bollnäs	10: —
Hägerstens SKV-avdeln., Sthlm	35: —
Ada o. Helge Karlsson, Hus-kvarna	36: —
Linnea Elfström, Bromma, listins.	158: 75
Mary Kimvall, Solna, insaml.	23: —
Konstnär Tor Hörlin, Sthlm	50: —
Summa kronor	53.850: 35

En snabbinsamling

för att stärka SKV:s förbundskassa pågår just nu, främst i form av enskilda bidrag från medlemmarna men även genom anslag från avdelningarnas kassor. I nästa nummer av Vi Kvinnor hoppas vi kunna ge en utförligare redovisning, för dagen (vi skriver just nu den 24 februari) får vi nöja oss med att tala om hur distrikten står "till boks" i kampanjen som fortsätter fram till förbundskongressen i höst:

Blekinge 150 kr, Dalarna 570 kr, Gävleborg 80 kr, Göteborg med omnejd 2.350 kr, Norrbotten 3.140 kr, Skaraborg 220 kr, Skåne 310 kr, Småland 360 kr, Storstockholm 5.127 kr, Värmland 365 kr, Västerbotten 225 kr, Västmanland 100 kr, Örebro län 650 kr och Östergötland 15 kr.

Tack allesamman! Och ett särskilt tack för alla varma hjärtliga hälsningar och välgångsönskingar för vårt SKV som åtföljt inbetalningstalongerna med

era tior — ibland mera. Och så fortsätter vi, för än har vi ett bra stycke till målet.

En av våra trofasta vänner i Stockholm sände oss i höstas 50 kr, åtföljda av orden: "Till minne av Gerda Åkerlind" (en av våra trogna medlemmar i Sthlm som gått bort). Med detta ville hon erinra oss om att vi bäst hedrar dem som rycks bort genom att stödja det som låg dem varmast om hjärtat: kampen för freden och för kvinnornas rätt och barnens bästa. Hon erinrade om våra oförglömliga: Gerda Linderot, Elisabeth Tamm, Ada Nilsson, Elna Pettersson, Fina Gissberg och många andra eldsjälar som nu är borta men vars minne lever ibland oss. Blommor vissnar så snart — ge i stället en slant till SKV som fortsätter deras strävanden. Menade vår väninna. Tack, kära "Stjärnan"!